

Vakomschrijvingen VSO (concept)

In dit document hebben we alle vakken en activiteiten die we onze leerlingen aanbieden proberen te omschrijven.

Per vak of activiteit hebben we aangegeven aan welke kerndoelen er wordt gewerkt. Daarnaast is per uitstroomperspectief beschreven tot welke niveaus binnen de CED-leerlijnen er globaal wordt gewerkt.

Verder hebben we beschreven hoe de lessen/activiteiten er per uitstroomperspectief uitzien. Wat zijn overeenkomsten en verschillen? Hoe geven we vorm aan ons onderwijs aan de verschillende type leerlingen, allemaal met hun eigen mogelijkheden en bijbehorend perspectief.

De vak beschrijvingen zijn verdeeld in categorieën, te weten:

1. Cognitieve vakken (Rekenen, lezen, taal, mondelinge taal, wereldoriëntatie, verkeer)
2. Praktijkvakken (techniek, constructie, demontage, verzorging, horeca, groen)
3. Expressievakken (beeldende vorming, muziek, drama)
4. Bewegingsonderwijs (gym, fitness, zwemmen)
5. Sociale vaardigheden
6. Mentoruur
7. Stages
8. Overige activiteiten (interessesmiddag, VSO-show, lunch, pauzes)

Ook de pauzemomenten hebben we beschreven, aangezien we van mening zijn dat het invullen van vrije tijd een wezenlijk onderdeel van ons onderwijs is. In de sociale interactie die leerlingen onderling hebben, vindt - als het goed is - een grote ontwikkeling plaats gedurende de periode dat ze bij ons op school zitten. Als school hebben we een taak om deze vrije momenten goed te begeleiden en de voorwaarden zo te creëren dat leerlingen zich op die momenten kunnen ontwikkelen.

We zien de pauzes dan ook voor een groot deel als onderwijstijd, waarin de leerkracht een belangrijke, opvoedende en onderwijzende taak heeft.

Cognitieve Vakken

Taal

Mondelinge taal:

Kerdoel 1: De leerlingen leren communiceren met woorden, gebaren, picto's of met andere voor hen geëigende middelen

Kerdoel 2: De leerlingen leren gesproken taal begrijpen en gebruiken

Kerdoel 3: De leerlingen leren deelnemen aan gesprekken in verschillende communicatieve situaties

Kerdoel 6: De leerlingen leren een zo ruim mogelijke woordenschat begrijpen en gebruiken

Schriftelijke taal:

Kerdoel 1: De leerlingen kunnen hun wensen, ervaringen, gevoelens en fantasie mondeling en/of schriftelijk uitdrukken.

Lezen:

Kerdoel 1: De leerlingen kunnen gesproken en geschreven taal begrijpen

Uitstroomperspectief

Evaringsgerichte
dagbesteding
Niveau t/m 3

Arbeidsgerichte
dagbesteding
Niveau t/m 7

Sociale
Werkvoorziening
Niveau t/m 11

Vrije Bedrijf
Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Methoden:

Praatboek deel A,
Activiteitenmap Leeslijn,
Vormenboek,
Schrijven op Maat

Benodigheden:

Praatboek, potloden,
kleurpotloden, leesboekjes,
luisterCD's, werkbladen,
schrijfbladen

Multimedia:

Woorden Totaal,
Werkwoorden Totaal,
Leeslijn, Leesweg, Kijken en
Kiezen, Op Maat

Leerkrachtgedrag:

Leerlingen worden
stapsgewijs (individueel of in
kleine groepjes) door de
leerstof geleid. Dit gebeurt in
kleine stapjes. Leersituaties
worden zo mogelijk praktisch
geoefend. Mondelinge taal
wordt vooral geoefend
middels allerlei thema's en
dagelijkse situaties in de klas.

Overig:

Rollenspel,

Methoden:

Praatboek deel B,
Activiteitenmap Leeslijn,
leerstofkernen Leeslijn,
Schrijven op Maat

Benodigheden:

Praatboek, potloden,
kleurpotloden,
leesboekjes,
luisterCD's, werkbladen,
schrijfbladen

Multimedia:

Woorden Totaal,
Werkwoorden Totaal,
Leeslijn, Leesweg

Leerkrachtgedrag:

Leerlingen worden
stapsgewijs (individueel
of in kleine groepjes)
door de leerstof geleid.
Dit gebeurt in kleine
stapjes. Leersituaties
worden zo mogelijk
praktisch geoefend.
Mondelinge taal wordt
vooral geoefend
middels allerlei thema's
en dagelijkse situaties

Methoden:

Praatboek deel C,
Leeslijn, Schrijven op
Maat, Woordbouw,
Spelling in de Lift,
Werkwoordspelling in
de Lift, Nieuwsbegrip,
Promotie

Benodigheden:

Praatboek, potloden,
kleurpotloden,
leesboekjes,
bibliotheekboeken,
luisterCD's, werkbladen,
schrijfbladen

Multimedia:

Woorden Totaal,
Werkwoorden Totaal,
Leeslijn

Leerkrachtgedrag:

Leerlingen werken zich
stapsgewijs (individueel
of in kleine groepjes)
door de leerstof heen.
Als er aanleiding toe is
kan er een klassikale
instructie volgen.
Wij sluiten zo veel

Methoden:

Leeslijn, Woordbouw,
Spelling in de Lift,
Werkwoordspelling in de
Lift, Nieuwsbegrip,
Promotie, Leskaternen over
allerlei aspecten van wonen
en werken, Informatie
junior, stagegidsen
Praktijkonderwijs

Benodigheden:

Potloden, kleurpotloden,
leesboekjes,
bibliotheekboeken,
werkbladen

Multimedia:

Woorden Totaal,
Werkwoorden Totaal,
Leeslijn

Leerkrachtgedrag:

Leerlingen werken zich
stapsgewijs (individueel of
in kleine groepjes) door de
leerstof heen. Als er
aanleiding toe is kan er een
klassikale instructie volgen.
Wij sluiten zo veel mogelijk
aan bij praktische situaties

gezelschapsspelletjes	in de klas. Overig: Rollenspel, gezelschapsspelletjes	mogelijk aan bij praktische situaties die zich bij de stages voordoen. Gebeurtenissen kunnen worden besproken en zo mogelijk worden geoefend. Indien de leerling op het niveau van E3-E4 zit starten we met het begrijpend lezen middels de methode Nieuwsbegrip. Dit zijn teksten a.d.h.v. de actualiteit van de dag. Overig: Rollenspel	die zich bij de stages voordoen. Gebeurtenissen kunnen worden besproken en zo mogelijk worden geoefend. Indien de leerling een bepaald leesniveau heeft gaat het ook, op niveau, begrijpend lezen middels de methode Nieuwsbegrip. Dit zijn teksten a.d.h.v. de actualiteit van de dag. Overig: Rollenspel
-----------------------	---	--	---

Rekenen			
Leerlijn rekenen Kerndoel 1: De leerlingen herkennen hoeveelheden en kunnen deze vergelijken Kerndoel 2: De leerlingen kunnen in alledaagse situaties rekenhandelingen uitvoeren, al dan niet met behulp van materiaal of modellen Kerndoel 3: De leerlingen herkennen een tijdstip en kunnen tijdsuren gebruiken Kerndoel 4: De leerlingen kennen begrippen tijd, lengte, snelheid en grootte (twee- en driedimensionaal) en kunnen die in voorkomende gevallen gebruiken. Ze kennen en hanteren weeg- en meetapparatuur Kerndoel 5: De leerlingen kennen geld als betaalmiddel en weten dat met geld "waarde" wordt uitgedrukt.			
Uitstroomperspectief			
Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
Hoe wordt er aan de doelen gewerkt?			
Methoden: Zo reken ik ook deel 2, Rekenboog. Benodigdheden: MAB-materiaal, muntgeld, fiches, getallenlijn Multimedia: Rekenen Totaal, Maatwerk Leerkrachtgedrag: Leerlingen worden stapsgewijs (individueel of in kleine groepjes) door de leerstof geleid. Dit gebeurt in kleine stapjes. Leersituaties worden zo mogelijk praktisch geoefend. Overig:	Methoden: Maatwerk deel Groen en Oranje, Rekenboog, Benodigdheden: MAB-materiaal, muntgeld, fiches, tel-eieren, getallenlijn, klok, weekkalender, kralenketting Multimedia: Rekenen Totaal, Maatwerk Leerkrachtgedrag: Leerlingen worden stapsgewijs (individueel of in kleine groepjes) door de leerstof (be)geleid. Dit gebeurt in kleine stapjes. Leersituaties worden zo mogelijk praktisch	Methoden: Maatwerk deel Oranje en Blauw, Rekenboog Benodigdheden: MAB-materiaal, (digitale) klok, maandkalender, jaarkalender, (keuken)weegschaal, kralenketting Multimedia: Rekenen Totaal, Maatwerk, Tafel Totaal Leerkrachtgedrag: Leerlingen werken zich stapsgewijs (individueel of in kleine groepjes) door de leerstof heen. Als er aanleiding toe is kan er een klassikale instructie volgen.	Methoden: Maatwerk Oranje, Blauw, Geel en Rood Benodigdheden: MAB-materiaal, (digitale) klok, maandkalender, jaarkalender, (keuken)weegschaal Multimedia: Rekenen Totaal, Tafel Totaal, Maatwerk Leerkrachtgedrag: Leerlingen werken zich stapsgewijs (individueel of in kleine groepjes) door de leerstof heen. Als er aanleiding toe is kan er een klassikale instructie volgen.

Nepgeld, concrete voorwerpen uit de klas, dagritmepakket, agenda, Einertrainer, pictogrammen	geoefend. Overig: Nepgeld, concrete voorwerpen uit de klas, dagritmepakket, liniaal	Overig: Nepgeld, agenda, liniaal, meetinstrumenten	Overig: Nepgeld, agenda, liniaal, meetinstrumenten
--	--	--	--

Verkeer

Verkeer

Kerdoel 1: De leerlingen leren de verkeersregels
 Kerndoel 2: De leerlingen leren de verkeersborden
 Kerndoel 3: De leerlingen leren zelfstandig fietsen
 Kerndoel 4: De leerlingen leren zich met de fiets zelfstandig door het verkeer te verplaatsen
 Kerndoel 5: De leerlingen leren zelfstandig gebruik te maken van het openbaar vervoer

Oriëntatie op ruimte

Kerdoel 3: De leerlingen leren de weg kennen en benoemen in de eigen leefomgeving

Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie
 Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
---	---	---	---------------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Voor deze leerlingen Niet van toepassing	<p>Verkeersmethode: “wegwijs (uitgeverij Malmberg 's Hertogenbosch). Deel 4; losse werkboekjes per leerling + kopieerbladen.</p> <p>Benodigheden: schoolbord, afbeeldingen van verkeersborden, verkeersplaten, speelgoed om verkeerssituatie uit te beelden (speelgoedauto's, -fietsjes, – motortjes, poppetjes enz.) . plattegrond van de stad</p> <p>Multimedia:, software van de verkeersmethode “wegwijs”, Filmpjes en activiteiten via de website van “Veiligverkeer Nederland”.</p> <p>Situaties: Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel en</p>	<p>Verkeersmethode: “wegwijs (uitgeverij Malmberg 's Hertogenbosch). Deel 4 en 5; losse werkboekjes per leerling + kopieerbladen.</p> <p>Benodigheden: schoolbord, afbeeldingen van verkeersborden, verkeersplaten, speelgoed om verkeerssituatie uit te beelden (speelgoedauto's, -fietsjes, – motortjes, poppetjes enz.) . plattegrond van de stad</p> <p>Multimedia:, software van de verkeersmethode “wegwijs”, Filmpjes en activiteiten via de website van “Veiligverkeer Nederland”.</p> <p>Situaties: Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel en</p>	<p>Verkeersmethode: “wegwijs (uitgeverij Malmberg 's Hertogenbosch). Deel 4, 5, 6, 7, 8; losse werkboekjes per leerling + kopieerbladen.</p> <p>Benodigheden: schoolbord, afbeeldingen van verkeersborden, verkeersplaten, speelgoed om verkeerssituatie uit te beelden (speelgoedauto's, -fietsjes, – motortjes, poppetjes enz.) . plattegrond van de stad</p> <p>Multimedia:, software van de verkeersmethode “wegwijs”, Filmpjes en activiteiten via de website van “Veiligverkeer Nederland”.</p> <p>Situaties: Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel en</p>
---	---	--	---

	<p>via gezamenlijke instructie via de computer(toekomst "Digibord". Zelfstandig achter de computer</p> <p>Leerkrachtgedrag: Uitleg via voorbeeldsituaties.</p> <p>Samen de kopieerbladen van het werkboek doornemen en samen noteren van het antwoord bij de vragen.</p> <p>Verkeersborden aanleren door oefenen van betekenis.</p> <p>Overigen: Gebruik maken van de "schoolfietsen"</p> <p>Aandacht besteden aan Speciale verkeersdeelnemers: zoals blinden / slechtzienden / doven.</p> <p>Topografie</p> <p>Kennismaken met verschillende openbaar vervoer mogelijkheden, bus , tram , trein, metro</p>	<p>via gezamenlijke instructie via de computer(toekomst "Digibord". Zelfstandig achter de computer</p> <p>Leerkrachtgedrag: Uitleg via voorbeeldsituaties.</p> <p>Samen de kopieerbladen van het werkboek doornemen en samen noteren van het antwoord bij de vragen.</p> <p>Verkeersborden aanleren door oefenen van betekenis.</p> <p>Overigen: Gebruik maken van de "schoolfietsen"</p> <p>Aandacht besteden aan Speciale verkeersdeelnemers: zoals blinden / slechtzienden / doven.</p> <p>Topografie</p> <p>Kennismaken met verschillende openbaar vervoer mogelijkheden, bus , tram , trein, metro</p>	<p>via gezamenlijke instructie via de computer(toekomst "Digibord". Zelfstandig achter de computer</p> <p>Leerkrachtgedrag: Uitleg via voorbeeldsituaties.</p> <p>Samen de kopieerbladen van het werkboek doornemen en vervolgens de leerlingen zo zelfstandig mogelijk het antwoord bij de vragen laten noteren.</p> <p>Verkeersborden aanleren door oefenen van betekenis.</p> <p>Overigen: Gebruik maken van de "schoolfietsen"</p> <p>Aandacht besteden aan Speciale verkeersdeelnemers: zoals blinden / slechtzienden / doven.</p> <p>Topografie</p> <p>Gebruik leren maken van verschillende vormen van openbaar vervoer :bus , tram , trein, metro</p> <p>Oefenen van Bromfietscertificaat Oefenen auto rij examen</p>
--	---	---	---

Wereldoriëntatie (biologie, aardrijkskunde, mens en maatschappij)

Wereldoriëntatie

Kerndoel 1:

- leerlingen oriënteren zich op de wereld om zich heen;
- leerlingen aanzetten tot natuur- en mensvriendelijk handelen;
- leerlingen kennis en inzicht geven in de invloed van de mens op natuur en milieu;
- leerlingen kennis en inzicht geven in duurzame ontwikkeling, als mogelijke oplossing voor problemen met betrekking tot de balans tussen mens, natuur en milieu.

Kerndoel 2: De leerlingen leren hun kennis te verwoorden en te verwerken.

Kerndoel 3: De leerlingen leren de topografie van Nederland en Europa.

Natuur en techniek

Kerndoel 3: leerlingen leren met zorg omgaan met de natuur en leren zich houden aan gedragsregels in de woonomgeving en natuur.

Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie.

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Methode:	Methode:	Methode:	Methode:
NTR, schooltelevisie programma Koekeloere.	NTR, schooltelevisie programma "Huisje boompje beestje".	NTR, schooltelevisie programma "Nieuws uit de natuur"	NTR, schooltelevisie programma "Nieuws uit de natuur"
Benodigdheden: Bijbehorende werkbladen. Concreet materiaal om het onderwerp te verduidelijken (bv. paddenstoelen, blaadjes, enz.). Schrijfgerei, Kleurpotloden, leerlingen hun eigen werkmap.	Benodigdheden: Bijbehorende werkbladen. Concreet materiaal om het onderwerp te verduidelijken. whiteboard Schrijfgerei, Kleurpotloden, leerlingen eigen werkmap. Bosatlas. Kopieerbladen Aardrijkskunde. Landen en provincie puzzel.	Benodigdheden: Bijbehorende werkboekjes. Concreet materiaal om het onderwerp te verduidelijken. Kranten artikel of tijdschriften met extra info whiteboard Schrijfgerei, Kleurpotloden, leerlingen eigen werkmap. Bosatlas. Kopieerbladen Aardrijkskunde. Landen en provincie puzzel.	Benodigdheden: Bijbehorende werkboekjes. Concreet materiaal om het onderwerp te verduidelijken. Kranten artikel of tijdschriften met extra info whiteboard Schrijfgerei, Kleurpotloden, leerlingen eigen werkmap. Bosatlas. Kopieerbladen Aardrijkskunde.
Multimedia: SchoolTV, software, cd's, dvd's (toekomst "Digibord"). etc.	Multimedia: SchoolTV, software, cd's, dvd's (toekomst "Digibord").	Multimedia: SchoolTV, software, cd's, dvd's (toekomst "Digibord").	Multimedia: SchoolTV, software, cd's, dvd's (toekomst "Digibord").
Situaties: Na het bekijken van het school tv programma, wordt in de groep de uitzending nabesproken, en worden de werkbladen gemaakt. Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel	Situaties: Na het bekijken van het school tv programma, wordt in de groep de uitzending nabesproken, en worden de werkbladen gemaakt.	Situaties: Na het bekijken van het school tv programma, wordt in de groep de	Situaties: Na het bekijken van het school tv programma, wordt in de groep de uitzending nabesproken, en worden de werkbladen

<p>Leerkrachtgedrag: Samen de kopieerbladen van het werkboek doornemen en samen de opdrachten maken.</p> <p>Overigen: Er wordt extra aandacht besteed aan geconcentreerd luisteren / gericht kijken, vergroten van hun spanningsboog / werkhouding.</p>	<p>Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel. Topografie oefen via het vaste computerprogramma van de Bosatlas.</p> <p>Leerkrachtgedrag: Samen de kopieerbladen van het werkboek doornemen en samen de opdrachten maken. Sommige leerlingen extra hulp bieden. Leerkracht kijkt de werkbladen na. Samen topografie oefenen.</p> <p>Overigen: Er wordt aandacht besteed aan geconcentreerd luisteren / gericht kijken, vergroten van hun werkhouding. Elkaar hulp bieden is een belangrijk leerpunt.</p>	<p>uitzending nabesproken, en worden de werkbladen gemaakt. Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel. Topografie oefen via het vaste computerprogramma van de Bosatlas.</p> <p>Leerkrachtgedrag: Het programma nabespreken. Steek woorden op het whiteboard schrijven Zo zelfstandig mogelijk de opdrachten in het werkboek maken. Sommige leerlingen extra hulp bieden. Leerkracht kijkt de werkboekjes na. Samen topografie oefenen.</p> <p>Overigen: Elkaar hulp bieden is een belangrijk leerpunt.</p>	<p>gemaakt. Voor enkele leerlingen extra verdiepingswerkbladen. Tijdens het werken met de methode wordt er gewerkt aan een groepstafel. Zelfstandig topografie oefen via het vaste computerprogramma van de Bosatlas.</p> <p>Leerkrachtgedrag: Het programma nabespreken. Steek woorden op het whiteboard schrijven Zo zelfstandig mogelijk de opdrachten in het werkboek maken. Sommige leerlingen extra hulp bieden. Leerkracht kijkt de werkboekjes na.</p> <p>Overigen: Elkaar hulp bieden is een belangrijk leerpunt.</p>
---	--	--	--

Wereldoriëntatie (Geschiedenis)

Leerlijn : Oriëntatie op tijd

Kerdoel 3: De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving.

3.1 Gebeurtenissen in de tijd

Kerdoel 4: De leerlingen leren bronnen uit het verleden herkennen en gebruiken

4.1 Geschiedenis en bronnen

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	--	--	--------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

	<p>Methode:</p> <p>Benodigdheden: televisie (digitaal) schoolbord computers</p> <p>Multimedia: Videobanden De Steentijd, De Romeinse tijd. Middeleeuwen Cd-rom: De Egyptenaren Beeldmateriaal computer: Beeldbank</p>	<p>Methode:</p> <p>Benodigdheden: televisie (digitaal) schoolbord computers</p> <p>Multimedia: Cd-roms : Slavernij V.O.C Leven in de 16^e eeuw Industriële revolutie Uitvindingen De nieuwe tijd:</p>	<p>Methode:</p> <p>Benodigdheden: televisie (digitaal) schoolbord computers</p> <p>Multimedia: Cd-roms : Slavernij V.O.C Leven in de 16^e eeuw Industriële revolutie Uitvindingen De nieuwe tijd:</p>
--	--	--	--

	<p>Dieven in de Tijd : Prehistorie De Romeinse tijd De Middeleeuwen Computergebruik: Kennisset speciaal onderwijs; lesmateriaal; geschiedenis Afleveringen Klokhuis Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: tv. opstelling, klassikaal kijken ICT lokaal: individueel opdrachten maken op de computer. Computeranimaties bekijken</p> <p>Leerkrachtgedrag: klassikale instructie hulp bij het maken van de individuele opdrachten op de computer bespreken van de video en cd-roms d.m.v. stilzetten beelden en bespreken wat je ziet. bepaalde begrippen en situaties koppelen aan feiten en gebeurtenissen van de huidige tijd (bv bij een item in het jeugdjournaal.</p> <p>Overigen: Elke les geschiedenis begin ik met de tijdbalk.</p>	<p>Tweede wereldoorlog Jodenvervolging Anne Frank Vernietigingskampen Beeldmateriaal computer: Beeldbank Computergebruik: Kennisset speciaal onderwijs; lesmateriaal; geschiedenis Afleveringen Klokhuis Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: tv. opstelling, klassikaal kijken ICT lokaal: individueel opdrachten maken op de computer. Computeranimaties bekijken</p> <p>Leerkrachtgedrag: klassikale instructie hulp bij het maken van de individuele opdrachten op de computer bespreken van de video en cd-roms d.m.v. stilzetten beelden en bespreken wat je ziet. bepaalde begrippen en situaties koppelen aan feiten en gebeurtenissen van de huidige tijd (bv bij een item in het jeugdjournaal.</p> <p>Overigen: Elke les geschiedenis begin ik met de tijdbalk.</p>	<p>Tweede wereldoorlog Jodenvervolging Anne Frank Vernietigingskampen Beeldmateriaal computer: Beeldbank Computergebruik: Kennisset speciaal onderwijs; lesmateriaal; geschiedenis Afleveringen Klokhuis Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: tv. opstelling, klassikaal kijken ICT lokaal: individueel opdrachten maken op de computer. Computeranimaties bekijken</p> <p>Leerkrachtgedrag: klassikale instructie hulp bij het maken van de individuele opdrachten op de computer bespreken van de video en cd-roms d.m.v. stilzetten beelden en bespreken wat je ziet. bepaalde begrippen en situaties koppelen aan feiten en gebeurtenissen van de huidige tijd (bv bij een item in het jeugdjournaal</p> <p>Overigen: Elke les geschiedenis begin ik met de tijdbalk.</p>
--	---	--	---

Praktijkvakken

Constructie

Motoriek en zintuigen

Kerndoel 1: De leerlingen leren hun zintuiglijke en motorische mogelijkheden optimaliseren en integratief gebruiken.

Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

1.1. Taakaanpak

1.2. Reflectie op werk.

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

1.1. Hulp vragen

1.2. Zelfstandig (door)werken

1.3. Samenwerken

Constructiedoelen

doel 1: De leerlingen ontwikkelen ruimtelijk inzicht

doel 2: De leerlingen oefenen hun fijne motoriek, bevorderen handigheid

doel 3: Bevorderen van concentratie

doel 4: Bevorderen van inventiviteit

doel 5: Leren een tijdsplanning maken

doel 6: Leren een handleiding ,voorbeeld, goed gebruiken

doel 7: Leren samenwerken, als team een bouwwerk maken

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding

Niveau t/m 3

Arbeidsgerichte dagbesteding

Niveau t/m 7

Sociale Werkvoorziening

Niveau t/m 11

Vrije Bedrijf

Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12
Benodigheden: Puzzels van 50 stukjes Puzzels van 100 stukjes Kralenplank met voorbeeld eronder Scope kleuren met voorbeeld eronder Scope Zwart wit grijs met voorbeeld eronder K'Nex 1 met voorbeeld eronder K'Nex 1 met voorbeeld ernaast K'Nex 2 in het platte vlak	Benodigheden: Puzzels van 50 stukjes Puzzels van 100 stukjes Kralenplank met voorbeeld eronder Kralenplank met voorbeeld ernaast Scope kleuren met voorbeeld eronder Scope kleuren met voorbeeld ernaast Scope Glitter Scope Zwart wit grijs met voorbeeld eronder Scope Zwart wit grijs met voorbeeld ernaast K'Nex 1 met voorbeeld eronder K'Nex 1 met voorbeeld ernaast Maakt K'Nex 1 ruimtelijk K'Nex 2 in het platte vlak	Benodigheden: Puzzels van 100 stukjes Maakt Puzzels van 200 stukjes Kralenplank met voorbeeld ernaast Scope kleuren met voorbeeld eronder Scope kleuren met voorbeeld ernaast Scope Glitter Scope Zwart wit grijs met voorbeeld eronder Scope Zwart wit grijs met voorbeeld ernaast K'Nex 1 met voorbeeld eronder K'Nex 1 met voorbeeld ernaast K'Nex 1 ruimtelijk K'Nex 2 in het platte vlak	Benodigheden: Puzzels van 100 stukjes Puzzels van 200 stukjes Kralenplank met voorbeeld ernaast Scope kleuren met voorbeeld ernaast Scope Glitter Scope Zwart wit grijs met voorbeeld ernaast K'Nex 2 in het platte vlak K'Nex 2 ruimtelijk K'Nex master en challenge building set

<p>Ministek tot 30 stukjes</p> <p>Situaties: Leerlingen pakken hun werkmap waarin hun opdrachten zitten zodat ze zelfstandig aan het werk kunnen.</p> <p>Leerkrachtgedrag: begeleiding bestaat uit:</p> <p>Aanbieden van opdrachten. Hulp bij materiaal pakken. Veel hulp bieden / aanwijzingen geven tijdens de opdrachten. Als een opdracht af is wordt deze op datum afgetekend en geparafeerd. Als beloning een sticker of muziekje.</p> <p>Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de volgende items: -eigen materiaal leren opruimen. -om hulp leren vragen / leren elkaar hulp te bieden</p> <p>Werkstuk bespreken met leerling en soms de werkstukken een periode in het lokaal laten staan.</p>	<p>K'Nex 2 ruimtelijk</p> <p>Ministek met 30 stukjes Ministek met 75 stukjes – makkelijk Ministek met 150stukjes – moeilijk</p> <p>Meccano opdracht 1t/m 17 makkelijk Meccano opdracht 18 t/m 32 moeilijk</p> <p>Fingertip Tang gram met hulp lijn</p> <p>Situaties: Leerlingen pakken hun werkmap waarin hun opdrachten zitten zodat ze zelfstandig aan het werk kunnen.</p> <p>Leerkrachtgedrag: begeleiding bestaat uit:</p> <p>Sturende houding bij het kiezen van een opdracht. Regelmatig hulp bieden / aanwijzingen geven tijdens de opdracht. Als een opdracht af is wordt deze op datum afgetekend en geparafeerd.</p> <p>Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de volgende items: -eigen materiaal leren opruimen. -om hulp vragen / elkaar hulp bieden</p> <p>Werkstuk bespreken met leerling en soms de werkstukken een periode in het lokaal laten staan.</p>	<p>K'Nex 2 ruimtelijk K'Nex master en challenge building set</p> <p>Ministek met 75 stukjes – makkelijk Ministek met 150stukjes – moeilijk Ministek met 500stukjes – zeer moeilijk</p> <p>Meccano opdracht 1t/m 17 makkelijk Meccano opdracht 18 t/m 32 moeilijk Meccano vanaf opdracht 33 zeer moeilijk</p> <p>Fingertip Tang gram met hulp lijn</p> <p>Situaties: Leerlingen pakken hun werkmap waarin hun opdrachten zitten zodat ze zelfstandig aan het werk kunnen.</p> <p>Leerkrachtgedrag: begeleiding bestaat uit:</p> <p>Stimuleren van het kiezen van uitdagende opdrachten. Hulp bieden / aanwijzingen geven. Als een opdracht af is wordt deze op datum afgetekend en geparafeerd.</p> <p>Werkstuk bespreken met leerling en soms de werkstukken een periode in het lokaal laten staan.</p>	<p>Ministek met 75 stukjes – makkelijk Ministek met 150stukjes – moeilijk Ministek met 500stukjes – zeer moeilijk</p> <p>Meccano opdracht 1t/m 17 makkelijk Meccano opdracht 18 t/m 32 moeilijk Meccano vanaf opdracht 33 zeer moeilijk</p> <p>Moelijk Fingertip Tang gram met hulp lijn Tang gram zonder hulp lijn</p> <p>Situaties: Leerlingen pakken hun werkmap waarin hun opdrachten zitten zodat ze zelfstandig aan het werk kunnen.</p> <p>Leerkrachtgedrag: begeleiding bestaat uit:</p> <p>Stimuleren van samenwerken en elkaar hulp bieden. Beperkt hulp bieden / aanwijzingen geven. Als een opdracht af is wordt deze op datum afgetekend en geparafeerd.</p> <p>Werkstuk bespreken met leerling en soms de werkstukken een periode in het lokaal laten staan.</p>
--	--	---	--

Demonteren

Vakspecifieke doelen:

De leerlingen leren eenvoudig handgereedschap te herkennen en te gebruiken en demonteren daarmee aangeboden apparaten.

Tijdens deze opdrachten komen de prestaties en deelhandelingen volgens de lijst:

Praktijkvakken VSO-REaCtys – TECHNIEK: Demonteren aan bod.

Motoriek en Zintuigen

Kerdoel 1: De leerlingen leren hun zintuiglijke en motorische mogelijkheden optimaliseren en integratief gebruiken

Leren leren

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding

Niveau t/m 3

Arbeidsgerichte dagbesteding

Niveau t/m 7

Sociale Werkvoorziening

Niveau t/m 11

Vrije Bedrijf

Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Benodigheden:

Handgereedschap
Demontage materiaal

Situaties:

In een kring, rond tafels, maken de leerlingen op aanwijzing van de leerkracht, gezamenlijk de werkplekken klaar, trekken hun werkjas aan en zetten het gereedschap klaar op tafel. De leerlingen krijgen of kiezen een apparaat om uit elkaar te nemen, maken met gereedschap de verbindingen los en sorteren het losgekomen materiaal de bakken voor plastic, staal, enz.. Aan het einde van de les wordt het lokaal weer opgeruimd achtergelaten.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht zorgt voor een gezellige ontspannen sfeer, met eenvoudig te demonteren apparaten waar voor de leerlingen op simpele wijze succes te ervaren is. Waar hindernissen ontstaan, neemt de leerkracht die weg of hij helpt op weg. Bij het opruimen doet de leerkracht het sorteerwerk.

Benodigheden:

Handgereedschap
Demontage materiaal

Situaties:

In een kring, rond tafels, maken de leerlingen gezamenlijk de werkplekken klaar, trekken hun werkjas aan en zetten het gereedschap klaar op tafel. De leerlingen krijgen of kiezen een apparaat om uit elkaar te nemen, maken met gereedschap de verbindingen los en sorteren het losgekomen materiaal de bakken voor plastic, staal, enz.. Aan het einde van de les wordt het lokaal weer opgeruimd achtergelaten.

Leerlingen kunnen gereedschap pakken als ze de naam horen.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht zorgt voor een gezellige ontspannen sfeer. De apparaten worden wat uitdagender om te demonteren, de leerling moet zijn best doen om het juiste gereedschap te vinden. De leerling moet bij het opruimen van de losse delen, kunnen herkennen of ze met staal of plastic te maken hebben

Benodigheden:

Handgereedschap
Demontage materiaal

Situaties:

In een kring, rond tafels, maken de leerlingen gezamenlijk de werkplekken klaar, trekken hun werkjas aan en zetten het gereedschap klaar op tafel. De leerlingen krijgen of kiezen een apparaat om uit elkaar te nemen, maken met gereedschap de verbindingen los en sorteren het losgekomen materiaal de bakken voor plastic, staal, enz.. Aan het einde van de les wordt het lokaal weer opgeruimd achtergelaten.

Leerlingen kunnen de naam noemen van het gereedschap dat ze nodig hebben.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht zorgt voor een gezellige ontspannen sfeer. De apparaten zijn soms wat ingewikkeld om te demonteren. Naast het gebruikelijke gereedschap, moet er ook speciaal gereedschap ingezet worden. De leerlingen kunnen ook non ferro metalen herkennen en sorteren.

Benodigheden:

Handgereedschap
Demontage materiaal

Situaties:

In een kring, rond tafels, maken de leerlingen gezamenlijk de werkplekken klaar, trekken hun werkjas aan en zetten het gereedschap klaar op tafel. Soms werken leerlingen op locatie, omdat het apparaat te groot is. De leerlingen krijgen of kiezen een apparaat om uit elkaar te nemen, maken met gereedschap de verbindingen los en sorteren het losgekomen materiaal de bakken voor plastic, staal, enz.. Aan het einde van de les wordt het lokaal weer opgeruimd achtergelaten.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht zorgt voor een gezellige ontspannen sfeer. De les wordt gekenmerkt door leerlingen die zelfstandig bezig zijn. Leerlingen mogen een eigen strategie van demonteren kiezen. De begeleiding is coachend. Bij problemen volgen aanwijzingen om tot oplossingen te komen.

Vakgebied Techniek

Leerlijn Oriëntatie op natuur en techniek

Kerndoel 9: De leerlingen leren gereedschap gebruiken en leren reparaties en andere werkzaamheden verrichten in om het huis.

Vakdoel Techniek:

De leerlingen leren eenvoudig hand-, elektrisch gereedschap en enkele houtbewerking machines te herkennen en te gebruiken en maken aan de hand van een voorbeeld of eigen ontwerp een werkstuk dat aan een aantal minimum kwaliteitseisen voldoet.

(stevige constructie, goed gereedschap en zuinig materiaal gebruik en goede afwerking)

Tijdens deze opdrachten komen de prestaties en deelhandelingen volgens de lijst:

Praktijkvakken VSO-REaCtys – TECHNIEK: Houtbewerking aan bod.

Leerlijn: Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	--	--	--------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

De leerlingen met dit uitstroomperspectief werken niet in het technieklokaal i.v.m. veiligheid.	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
<p>De leerlingen met dit uitstroomperspectief werken niet in het technieklokaal i.v.m. veiligheid.</p>	<p>Benodigheden: Inventaris technieklokaal</p> <p>Diverse materialen, gereedschappen, machines, werktekeningen, foto's en mallen</p> <p>Multimedia: laptop</p> <p>Situaties: start groepsgesprek inventarisatie individuele zelfstandige voortgang en groepsinstructie. Eindgesprek evaluatie werkhouding en samenvatting leerpunten.</p> <p>Leerkrachtgedrag: groeps en individuele instructie voordoen technische handelingen samenvatting aandachtspunten einde les</p> <p>Overigen: De leerlingen werken tijdens de technieklessen aan werkstukken die zij als opdracht krijgen of die ze</p>	<p>Benodigheden: Inventaris technieklokaal</p> <p>Diverse materialen, gereedschappen, machines, werktekeningen, foto's en mallen</p> <p>Multimedia: laptop</p> <p>Situaties: start groepsgesprek inventarisatie individuele zelfstandige voortgang en groepsinstructie. Eindgesprek evaluatie werkhouding en samenvatting leerpunten.</p> <p>Leerkrachtgedrag: groeps en individuele instructie voordoen technische handelingen samenvatting aandachtspunten einde les</p> <p>Overigen: De leerlingen werken tijdens de technieklessen aan werkstukken die zij als opdracht krijgen of die ze</p>	<p>Benodigheden: Inventaris technieklokaal</p> <p>Diverse materialen, gereedschappen, machines, werktekeningen, foto's en mallen</p> <p>Multimedia: laptop</p> <p>Situaties: start groepsgesprek inventarisatie individuele zelfstandige voortgang en groepsinstructie. Eindgesprek evaluatie werkhouding en samenvatting leerpunten.</p> <p>Leerkrachtgedrag: groeps en individuele instructie voordoen technische handelingen samenvatting aandachtspunten einde les</p> <p>Overigen: De leerlingen werken tijdens de technieklessen aan werkstukken die zij als opdracht krijgen of die ze</p>

<p>geheel of gedeeltelijk zelf vorm mogen geven.</p> <p>Structurele uitnodiging zelf initiatief te nemen en oplossingen te bedenken.</p> <p>Het opruimen aan het einde van de les is een wezenlijk onderdeel waarbij collegialiteit, het op de juiste manier schoonmaken, het op de juiste plaats terugzetten en het controleren van de taak steeds terugkerende aandachtspunten zijn.</p> <p>De jongste werkgroepen werken meestal aan een eigen werkstuk en maken vaak twee exemplaren. Een voor school, een voor thuis. Motivatie verhogend om beiden kwaliteit te geven.</p> <p>De ouderen leerlingen werken ook regelmatig in een productielijn. Of aan zelfgekozen opdrachten (motivatie verhogend).</p> <p>De opdrachten kunnen voor verschillende werkgroepen hetzelfde zijn. De kwaliteitseisen en de mate van ondersteuning verschillen per werkgroep of individuele leerling.</p> <p>Voorbeelden van werkstukken zijn: Fantasie vissen Klokjesombouw Auto volgens voorbeeld Auto eigen ontwerp Vogelvoerhuisje Diverse nestkastjes individueel en in productielijn Decoratieve vetbolhouder Klopvogel Ladder-acrobaat Enz. Regelmatig worden kleine reparaties gepleegd of benodigd lesmateriaal gemaakt.</p> <p>Snelle leerlingen mogen tussentijds ook eigen opvul-opdrachten maken.</p>	<p>geheel of gedeeltelijk zelf vorm mogen geven.</p> <p>Structurele uitnodiging zelf initiatief te nemen en oplossingen te bedenken.</p> <p>Het opruimen aan het einde van de les is een wezenlijk onderdeel waarbij collegialiteit, het op de juiste manier schoonmaken, het op de juiste plaats terugzetten en het controleren van de taak steeds terugkerende aandachtspunten zijn.</p> <p>De jongste werkgroepen werken meestal aan een eigen werkstuk en maken vaak twee exemplaren. Een voor school, een voor thuis. Motivatie verhogend om beiden kwaliteit te geven.</p> <p>De ouderen leerlingen werken ook regelmatig in een productielijn. Of aan zelfgekozen opdrachten (motivatie verhogend).</p> <p>De opdrachten kunnen voor verschillende werkgroepen hetzelfde zijn. De kwaliteitseisen en de mate van ondersteuning verschillen per werkgroep of individuele leerling.</p> <p>Voorbeelden van werkstukken zijn: Fantasie vissen Klokjesombouw Auto volgens voorbeeld Auto eigen ontwerp Vogelvoerhuisje Diverse nestkastjes individueel en in productielijn Decoratieve vetbolhouder Klopvogel Ladder-acrobaat Enz. Regelmatig worden kleine reparaties gepleegd of benodigd lesmateriaal gemaakt.</p> <p>Snelle leerlingen mogen tussentijds ook eigen opvul-opdrachten maken.</p>	<p>geheel of gedeeltelijk zelf vorm mogen geven.</p> <p>Structurele uitnodiging zelf initiatief te nemen en oplossingen te bedenken.</p> <p>Het opruimen aan het einde van de les is een wezenlijk onderdeel waarbij collegialiteit, het op de juiste manier schoonmaken, het op de juiste plaats terugzetten en het controleren van de taak steeds terugkerende aandachtspunten zijn.</p> <p>De jongste werkgroepen werken meestal aan een eigen werkstuk en maken vaak twee exemplaren. Een voor school, een voor thuis. Motivatie verhogend om beiden kwaliteit te geven.</p> <p>De ouderen leerlingen werken ook regelmatig in een productielijn. Of aan zelfgekozen opdrachten (motivatie verhogend).</p> <p>De opdrachten kunnen voor verschillende werkgroepen hetzelfde zijn. De kwaliteitseisen en de mate van ondersteuning verschillen per werkgroep of individuele leerling.</p> <p>Voorbeelden van werkstukken zijn: Fantasie vissen Klokjesombouw Auto volgens voorbeeld Auto eigen ontwerp Vogelvoerhuisje Diverse nestkastjes individueel en in productielijn Decoratieve vetbolhouder Klopvogel Ladder-acrobaat Enz. Regelmatig worden kleine reparaties gepleegd of benodigd lesmateriaal gemaakt.</p> <p>Snelle leerlingen mogen tussentijds ook eigen opvul-opdrachten maken.</p>	<p>geheel of gedeeltelijk zelf vorm mogen geven.</p> <p>Structurele uitnodiging zelf initiatief te nemen en oplossingen te bedenken.</p> <p>Het opruimen aan het einde van de les is een wezenlijk onderdeel waarbij collegialiteit, het op de juiste manier schoonmaken, het op de juiste plaats terugzetten en het controleren van de taak steeds terugkerende aandachtspunten zijn.</p> <p>De jongste werkgroepen werken meestal aan een eigen werkstuk en maken vaak twee exemplaren. Een voor school, een voor thuis. Motivatie verhogend om beiden kwaliteit te geven.</p> <p>De ouderen leerlingen werken ook regelmatig in een productielijn. Of aan zelfgekozen opdrachten (motivatie verhogend).</p> <p>De opdrachten kunnen voor verschillende werkgroepen hetzelfde zijn. De kwaliteitseisen en de mate van ondersteuning verschillen per werkgroep of individuele leerling.</p> <p>Voorbeelden van werkstukken zijn: Fantasie vissen Klokjesombouw Auto volgens voorbeeld Auto eigen ontwerp Vogelvoerhuisje Diverse nestkastjes individueel en in productielijn Decoratieve vetbolhouder Klopvogel Ladder-acrobaat Enz. Regelmatig worden kleine reparaties gepleegd of benodigd lesmateriaal gemaakt.</p> <p>Snelle leerlingen mogen tussentijds ook eigen opvul-opdrachten maken.</p>
--	--	--	--

Plant en tuin

Oriëntatie op natuur en techniek

Kerndoel 1: De leerlingen leren dieren, bomen, planten en bloemen die in de eigen omgeving voorkomen herkennen en ermee omgaan.

1.1. Bomen en planten leren kennen

Kerndoel 4: De leerlingen leren de tuin verzorgen op school of thuis dan wel leert aan de verzorging deelnemen.

4.1. De tuin verzorgen

Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding

Niveau t/m 3

Arbeidsgerichte dagbesteding

Niveau t/m 7

Sociale Werkvoorziening

Niveau t/m 11

Vrije Bedrijf

Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Benodigheden:

Tuingereedschap
Plantmaterialen
Potten

Situaties:

De lessen worden gekenmerkt door leerlingen op speelse wijze de kas en haar inhoud te laten verkennen. Er wordt veel in en vanuit de kring gewerkt.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht begeleidt de groep van het begin tot het einde van de les en houdt elke leerling in het oog. Opdrachten doen leerlingen onder begeleiding en om beurten. Instructie en het opvolgen van de instructie krijgen erg veel aandacht.

Benodigheden:

Tuingereedschap
Plantmaterialen
Potten

Situaties:

Er wordt door de leerlingen gewerkt op werkplekken in de koude kas, in de warme kas, in de tuin en op locatie bij tuinbezitters. Er wordt tijdens de les met de leerlingen nagedacht over: wat gaan we doen? Hoe gaan we het doen? Wat hebben we nodig? Maak de werkplek klaar. Voer de opdracht uit. Ruim naderhand de werkplek weer op en breng de gereedschappen weer terug naar hun plek. De nadruk ligt op doen. Waar mogelijk wordt instructie ondersteunt met video materiaal.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht geeft instructie waarna de leerlingen min of meer zelfstandig de opdracht gaan uitvoeren. Via voordoen- nadoen en samendoen wordt veel geleerd. De theorie van het functioneren van de plant krijgt aandacht. Zo mogelijk wordt er aan dacht aan warenkennis gegeven.

Benodigheden:

Tuingereedschap
Plantmaterialen
Potten

Situaties:

Er wordt door de leerlingen gewerkt op werkplekken in de koude kas, in de warme kas, in de tuin en op locatie bij tuinbezitters. Er wordt tijdens de les met de leerlingen nagedacht over: wat gaan we doen? Hoe gaan we het doen? Wat hebben we nodig? Maak de werkplek klaar. Voer de opdracht uit. Ruim naderhand de werkplek weer op en breng de gereedschappen weer terug naar hun plek.

Leerkrachtgedrag:

Het aanleren van vaardigheden op het gebied van arbeidsmatig handelen staat centraal. Praktijkgericht werken met korte uitleg over hoe en waarom van de handelingen. De leerkracht zet aan tot nadenken over de opdracht, waarbij van de leerling steeds meer eigen verantwoordelijkheid gevraagd wordt.

Benodigheden:

Tuingereedschap
Plantmaterialen
Potten

Situaties:

Er wordt door de leerlingen gewerkt op werkplekken in de koude kas, in de warme kas, in de tuin en op locatie bij tuinbezitters. Er wordt tijdens de les met de leerlingen nagedacht over: wat gaan we doen? Hoe gaan we het doen? Wat hebben we nodig? Maak de werkplek klaar. Voer de opdracht uit. Ruim naderhand de werkplek weer op en breng de gereedschappen weer terug naar hun plek.

Leerkrachtgedrag:

De leerkracht heeft een meer coachende functie. De leerling krijgt opdrachten en moet deze zo zelfstandig mogelijk uitvoeren. Een en ander is vergelijkbaar met probleem gestuurd onderwijs in werkplekkenstructuur.

Horeca

Wonen

Kerdoel 1: De leerlingen leren (mede) zorgdragen voor het dagelijkse eten en drinken en leren de daarbij horende regels en tafelmanieren hanteren.

Werken

Kerdoel 3: De leerlingen leren algemene arbeidsvaardigheden toepassen in stage/werksituaties

Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Rekenen

Kerdoel 5: De leerlingen kennen geld als betaalmiddel en weten dat met geld 'waarde' wordt uitgedrukt

Hoofddoel

Het hoofddoel is niet om leerlingen in de horeca te plaatsen maar vooral voorbereiding op het werkproces en ze laten wennen aan de andere omstandigheden die werken met zich meebrengt (bv kortere pauzes/andere werktijden/ andere collega's/hogere eisen aan werkhouding/volwassen worden).

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

<p>Benodigheden: Keukeninventaris, professionele vaatwasser, broodkneedmachine, broodbakoven, huishoudelijke apparatuur</p> <p>Multimedia: Internet, software</p> <p>Situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wekelijks werken wij aan het maken van een lunch voor de collegae. Dit in alle mogelijke variaties (warm/koud). • Een aantal malen per jaar gaan wij op locatie koken. Wij zijn dan de hele dag uit de school. • Gedurende het jaar werken wij ook binnen de school aan activiteiten mee op horecagebied. <p>Leerkrachtgedrag:</p>	<p>Benodigheden: Keukeninventaris, professionele vaatwasser, broodkneedmachine, broodbakoven, huishoudelijke apparatuur</p> <p>Multimedia: Internet, software</p> <p>Situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wekelijks werken wij aan het maken van een lunch voor de collegae. Dit in alle mogelijke variaties (warm/koud). • Een aantal malen per jaar gaan wij op locatie koken. Wij zijn dan de hele dag uit de school. • Gedurende het jaar werken wij ook binnen de school aan activiteiten mee op horecagebied. <p>Leerkrachtgedrag:</p>	<p>Benodigheden: Keukeninventaris, professionele vaatwasser, broodkneedmachine, broodbakoven, huishoudelijke apparatuur</p> <p>Multimedia: Internet, software</p> <p>Situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wekelijks werken wij aan het maken van een lunch voor de collegae. Dit in alle mogelijke variaties (warm/koud). • Wij bakken iedere week brood en verkopen dat. • Een aantal malen per jaar gaan wij op locatie koken. Wij zijn dan de hele dag uit de school. • Gedurende het jaar werken wij ook binnen de school aan activiteiten mee op horecagebied <p>Leerkrachtgedrag:</p>	<p>Benodigheden: Keukeninventaris, professionele vaatwasser, broodkneedmachine, broodbakoven, huishoudelijke apparatuur</p> <p>Multimedia: Internet, software</p> <p>Situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wekelijks werken wij aan het maken van een lunch voor de collegae. Dit in alle mogelijke variaties (warm/koud). • Wij bakken iedere week brood en verkopen dat. • Een aantal malen per jaar gaan wij op locatie koken. Wij zijn dan de hele dag uit de school. • Gedurende het jaar werken wij ook binnen de school aan activiteiten mee op horecagebied <p>Leerkrachtgedrag:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Volgen van werklíjst • 1op1 begeleiding • samenwerken met leerling die vaardigheid beheerst <p>Overigen: In dit uitstroomperspectief zijn weinig leerlingen die aan de horeca dag. deelnemen. Als dit wel het geval is draaien zij een eigen programma waarin wij zoveel als mogelijk is aan bovengenoemde doelen werken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Volgen van werklíjst • 1op1 begeleiding • samenwerken met leerling die vaardigheid beheerst <p>Overigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opnemen van bestellingen • In acht nemen van hygiëne en veiligheid • Kunnen omgaan met veranderingen en teleurstellingen. • Leren omgaan met de hectiek die inherent is aan de horeca dag. • Leren samenwerken elkaars taken afmaken wanneer dat nodig is • Zien als anderen hulp nodig hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> • meervoudige opdrachten met ondersteuning van leerkracht of medeleerling. • Stimuleren initiatief nemen <p>Overigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maken van een werkplan / tijdplan • Opnemen en afhandelen van bestellingen • Zoeken en lezen van recepten • In acht nemen van hygiëne en veiligheid • Plan/uitvoer handelingen in juiste volgorde • Kunnen omgaan met veranderingen en teleurstellingen. • Leren omgaan met de hectiek die inherent is aan de horeca dag. • Leren samenwerken elkaars taken afmaken wanneer dat nodig is • Zien als anderen hulp nodig hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> • meervoudige opdrachten met ondersteuning van leerkracht of medeleerling. • Stimuleren initiatief nemen <p>Overigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maken van een werkplan / tijdplan • Opnemen en afhandelen van bestellingen • Zoeken en lezen van recepten • In acht nemen van hygiëne en veiligheid • Plan/uitvoer handelingen in juiste volgorde • Kunnen omgaan met veranderingen en teleurstellingen. • Leren omgaan met de hectiek die inherent is aan de horeca dag. • Leren samenwerken elkaars taken afmaken wanneer dat nodig is • Zien als anderen hulp nodig hebben.
--	--	--	--

Arbeidsvoorbereiding(industrie)

Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

- 1.1. Taakaanpak
- 1.2. Reflectie op werk

Werken

Kerdoel 3: De leerlingen leren algemene arbeidsvaardigheden toepassen in stage/werksituaties

- 3.1. Zelfstandig werken
- 3.2. Samenwerken
- 3.3. Gedrag en houding als werknemer

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
---	---	---	---------------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Werkwijze: Het lokaal wordt zodanig ingericht dat leerlingen individueel aan het werk zijn, waarbij alle leerlingen	Werkwijze: Het lokaal wordt zodanig ingericht dat leerlingen individueel aan het werk zijn, waarbij leerlingen	Werkwijze: Het lokaal wordt door de leerlingen zodanig ingericht dat leerlingen in een productielijn kunnen	Werkwijze: Het lokaal wordt door de leerlingen zodanig ingericht dat leerlingen in een productielijn kunnen
---	--	---	---

<p>dezelfde handeling verrichten. De handelingen bestaan uit sorteren, monteren en verpakken.</p> <p>Benodigdheden: Sorteren: schroeven, potloden, kaarten e.d. evt. hulpmiddelen zoals getallen plankjes</p> <p>Monteren: vriesklemmen, zaagjes, vogelhuisjes e.d.</p> <p>Verpakken: drukwerk, etiketten, zaagjes, bekens e.d.</p> <p>Multimedia: Cd-speler i.v.m. creëren werksituatie</p> <p>Situaties: voor-en nadoen, mondelinge instructie enkelvoudige opdrachten</p> <p>Leerkrachtgedrag: Directe begeleiding Meer aandacht aan kwaliteit dan aan kwantiteit Hulp en samen doen bij inrichten werkplek, klaarzetten van materialen en eindcontrole.</p>	<p>dezelfde handeling verrichten. Ook wordt geoefend met het werken in een productielijn waarbij verschillende leerlingen een andere handeling verrichten. De handelingen bestaan uit sorteren, monteren en verpakken.</p> <p>Benodigdheden: Sorteren: schroeven, potloden, kaarten e.d. evt. hulpmiddelen zoals getallen plankjes</p> <p>Monteren: vriesklemmen, zaagjes, vogelhuisjes e.d.</p> <p>Verpakken: drukwerk, etiketten, zaagjes, bekens e.d.</p> <p>Multimedia: Cd-speler i.v.m. creëren werksituatie</p> <p>Situaties: Voor- en nadoen, mondelinge instructie Enkelvoudige opdrachten</p> <p>Leerkrachtgedrag: Directe begeleiding Meer aandacht aan kwaliteit dan aan kwantiteit Hulp en samen doen bij inrichten werkplek, klaarzetten van materialen en eindcontrole.</p>	<p>werken. Verschillende leerlingen verrichten verschillende handelingen. De handelingen bestaan uit sorteren, monteren en verpakken.</p> <p>Benodigdheden: Sorteren: schroeven, potloden, kaarten e.d.</p> <p>Monteren: vriesklemmen, zaagjes, vogelhuisjes e.d.</p> <p>Verpakken: drukwerk, etiketten, zaagjes, bekens e.d.</p> <p>Multimedia: Cd-speler i.v.m. creëren werksituatie</p> <p>Situaties: Mondelinge instructie Meervoudige opdrachten</p> <p>Leerkrachtgedrag: Begeleiding en toezicht op afstand Eisen gericht op kwaliteit en kwantiteit Groter beroep doen op zelfstandigheid(Zelf werkplek inrichten, zorgen voor materiaal en eindcontrole product)</p>	<p>werken. Verschillende leerlingen verrichten verschillende handelingen. De leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor kwaliteit en bewaken deze zelf. De handelingen bestaan uit sorteren, monteren en verpakken.</p> <p>Benodigdheden: Sorteren: schroeven, potloden, kaarten e.d.</p> <p>Monteren: vriesklemmen, zaagjes, vogelhuisjes e.d.</p> <p>Verpakken: drukwerk, etiketten, zaagjes, bekens e.d.</p> <p>Multimedia: Cd-speler i.v.m. creëren werksituatie</p> <p>Situaties: Mondelinge instructie Meervoudige opdrachten</p> <p>Leerkrachtgedrag: Begeleiding en toezicht op afstand Eisen gericht op kwaliteit en kwantiteit Groter beroep doen op zelfstandigheid(Zelf werkplek inrichten, zorgen voor materiaal en eindcontrole product)</p>
---	---	--	--

Expressievakken

Beeldende vorming

Leerlijn: Beeldende vorming

Kerndoel 1: De leerlingen leren ideeën, ervaringen en gevoelens uitdrukken in een beeldend werkstuk.

Kerndoel 2: De leerlingen leren de beeldende aspecten: kleur, vorm, ruimte, textuur en compositie gebruiken in een werkstuk.

Kerndoel 3: De leerlingen leren de beeldende mogelijkheden van materialen en technieken onderzoeken en toepassen in hun eigen werk. Daarbij leren ze de benodigde(aangepaste) gereedschappen op een veilige manier gebruiken.

Kerndoel 4: De leerlingen leren kijken naar- en praten over werkstukken van zichzelf en anderen (medeleerlingen, kunstenaars en vormgevers)

Leerlijn: Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: de leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie.

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	--	--	--------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Benodigheden en activiteiten:	Benodigheden en activiteiten:	Benodigheden en activiteiten:	Benodigheden en activiteiten:
brooddeeg/rivierklei/vanuit een stuk boetseren.(n.a.v. een thema) *zwarte was boetseren vrije keuze *scheuren/plakken/knippen b.v. collage maken n.a.v. een thema(allerlei papier soorten) *schilderen met acrylverf op een schilderdoek *schilderen met aquarelverf op papier(nat op nat) * werken met kosteloos materiaal naar voorbeeld. *beheerst passief de primaire kleuren *mengen van 2 primaire kleuren. *papier-maché op bestaand object. *papier scheppen *tekenen (natekenen van jezelf en evt. voorwerpen) met potlood, krijt, stift, houtskool. *stempelen met schuimrubber, aardappel, kosteloos materiaal.	*brooddeeg/rivierklei/vanuit een stuk boetseren.(n.a.v. een thema/voorbeeld) *zwarte was boetseren naar thema/vrij *scheuren/plakken/knippen b.v. collage maken n.a.v. een thema(allerlei papier soorten) *schilderen met acrylverf op een schilderdoek n.a. thema *schilderen met aquarelverf n.a.v. vooraf bedacht idee. *benoemt de primaire kleuren *beheerst een aantal secundaire kleuren passief * mengen van 3 primaire kleuren *werken met kosteloos materiaal naar voorbeeld. *papier-maché naar opdracht bv dier/masker *papier scheppen *tekenen (natekenen van jezelf en evt. voorwerpen) met potlood, krijt, stift houtskool.	*brooddeeg/rivierklei/vanuit een stuk boetseren.(n.a.v. een thema/voorbeeld) *zwarte was (beeldje boetseren met satéprikkers als ondersteuning) * collage/poster maken n.a.v. een opdracht * kaarten maken van drie-D figuren(met kleine schaar fijn knippen) *schilderen met olieverf op een schilderdoek n.a.v. thema/voorbeeld/bekende schilder. *schilderen met olieverf op een schilderdoek n.a.v. thema/voorbeeld/ bekende schilder. *schilderen met aquarelverf n.a.v. thema/voorbeeld/ bekende schilder *benoemt een aantal secundaire kleuren. *papier-maché naar opdracht (voor verkoop) bv schalen *tekenen (vanuit eigen ervaring)met potlood, krijt, stift houtskool. *tekenen met Oost-Indische inkt en pennetje(techniek)	*zwarte was (beeldje boetseren met satéprikkers als ondersteuning) * collage/poster maken n.a.v. een opdracht *kaarten maken van drie-D figuren(met kleine schaar fijn knippen) *schilderen met olieverf op een schilderdoek n.a.v. thema/voorbeeld/bekende schilder. Ook voor verkoop *schilderen met aquarelverf n.a.v. thema/voorbeeld/ bekende schilder. Ook voor verkoop. *mengt met 3 kleuren (bv rood/blauw/wit zodat er tussenkleuren ontstaan) *papier-maché naar opdracht (voor verkoop) bv schalen *tekenen (vanuit eigen ervaring)met potlood, krijt, stift houtskool. Werken in perspectief. *tekenen met Oost-Indische inkt en pennetje(techniek)

<p>*mozaïek met wandtegels(techniek aanleren) *kleuren(inkleuren van mandala`s) *Zagen met de hand-figuurzaag(techniek aanleren) gebruikte materialen piepschuim/triplex) *overtrekken voorbeeld met carbonpapier *schuren met schuurpapier *gasbeton bewerken met kleine schaaftjes/vijltjes *sieraden maken(bv rijgen van kleine kralen met naald op elastiek) *opruimen/schoonmaken/ materiaal terug op zijn plek zetten *rijgsteek op stramien *hele/halve kruissteek op stramien *applicatie *opnaaien van pailletten ed.</p> <p>Een keer per jaar bezoek aan museum/tentoonstelling/ beeldenpark/kunstuitleen</p> <p>Een keer per jaar workshop gegeven op school door professional.</p> <p>Rondom de decembermaand wordt er gewerkt aan sint/kerstactiviteiten</p> <p>Multimedia: Gebruik van o.a. dvd en internet bv over Rembrandt</p> <p>Situatie: Leerlingen zitten aan een groepstafel. Hebben een vaste plek. Soms zitten leerlingen apart aan de zijkant van het lokaal omdat de tafels daar geschikt zijn om ruw werk te doen.(zagen/schuren/ werken met verf etc.) Gedurende de les zijn de leerlingen mobiel.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht legt aan het begin van de les de</p>	<p>*stempelen met schuimrubber, aardappel, kosteloos materiaal. Naar opdracht. *mozaïek met wandtegels(techniek aanleren) naar eenvoudig voorbeeld. *kleuren(inkleuren van mandala`s) *Zagen met de hand-figuurzaag(techniek aanleren) gebruikte materialen piepschuim/triplex) *overtrekken voorbeeld met carbonpapier *schuren met schuurpapier *gasbeton bewerken met kleine schaaftjes/vijltjes *sieraden maken(bv rijgen van kleine kralen met naald op elastiek) *opruimen/schoonmaken/ materiaal terug op zijn plek zetten *rijgsteek op stramien *hele/halve kruissteek op stramien *applicatie *opnaaien van pailletten ed. *afwerking werkstukken met hulp *inspannen van de naaimachine met hulp *rechte naden op de naaimachine stikken *aan en afhechten op de naaimachine</p> <p>Een keer per jaar bezoek aan museum/tentoonstelling/ beeldenpark/kunstuitleen</p> <p>Een keer per jaar workshop gegeven op school door professional.</p> <p>Rondom de decembermaand wordt er gewerkt aan sint/kerstactiviteiten</p> <p>Multimedia: Gebruik van o.a. dvd en internet bv over Rembrandt</p> <p>Situatie: Leerlingen zitten aan een groepstafel. Hebben een vaste plek .Soms zitten</p>	<p>*mozaïek met wandtegels twee en/of driedimensionaal naar eigen gekozen voorbeeld *speksteen bewerken met kleine schaaftjes/vijltjes (techniek aanleren) *sieraden maken naar eigen gekozen voorbeeld uit bv tijdschrift/boekje *opknappen/decoreren van oude meubeltjes met grond/houtverf/lak/papier/st of *werken met natuurlijke materialen(wilgentenen/ho oi etc.) naar voorbeeld *opruimen/schoonmaken/ materiaal terug op zijn plek zetten *zelfstandig inspannen van de naaimachine *zelfstandig verwisselen van de naald *naaien van slabben/vlaggetjes kussens/ tassen ed. voor verkoop *maken van werkstukken naar eigen ontwerp(vrijtijdsbesteding)</p> <p>Een keer per jaar bezoek aan museum/tentoonstelling/ beeldenpark/kunstuitleen</p> <p>Een keer per jaar workshop gegeven op school door professional.</p> <p>Naarmate de leerlingen ouder worden rondom het 15^e jaar is dit vak ook gericht op hobbyvorming en vrije tijdsbesteding. Door uit boekjes/tijdschriften/interne t te gebruiken waarmee de nieuwste trends gebruikt kunnen worden.</p> <p>Rondom de decembermaand wordt er gewerkt aan sint/kerstactiviteiten</p> <p>Multimedia: Gebruik van o.a dvd en internet bv over Rembrandt</p> <p>Situatie: Leerlingen zitten aan een</p>	<p>*mozaïek met wandtegels twee en/of driedimensionaal naar eigen gekozen voorbeeld evt. voor verkoop *speksteen bewerken met kleine schaaftjes/vijltjes (techniek aanleren /simpel figuur namaken) *sieraden maken naar eigen gekozen voorbeeld uit bv tijdschrift/boekje *opknappen/decoreren van oude meubeltjes met grond/houtverf/lak/papier/ stof. Voor de verkoop. *werken met natuurlijke materialen(wilgentenen/ hooi etc.) naar voorbeeld *opruimen/schoonmaken/ materiaal terug op zijn plek zetten *zelfstandig inspannen van de naaimachine *zelfstandig verwisselen van de naald *naaien van slabben/vlaggetjes kussens/ tassen ed. voor verkoop *maken van werkstukken naar eigen ontwerp(vrijtijdsbesteding) *maken van simpele kleding</p> <p>Een keer per jaar bezoek aan museum/tentoonstelling/ beeldenpark/kunstuitleen</p> <p>Een keer per jaar workshop gegeven op school door professional.</p> <p>Naarmate de leerlingen ouder worden rondom het 15^e jaar is dit vak ook gericht op hobbyvorming en vrije tijdsbesteding. Door uit boekjes/tijdschriften/interne t te gebruiken waarmee de nieuwste trends gebruikt kunnen worden.</p> <p>Rondom de decembermaand wordt er gewerkt aan sint/kerstactiviteiten</p> <p>Multimedia:</p>
--	---	---	--

<p>activiteit uit en laat zien wat er verwacht wordt. Doet de activiteit voor. Alle leerlingen gaan aan het werk. Zoveel mogelijk zelfstandig materialen pakken en werkplek voorbereiden. Individuele instructie is nodig. Opruimen met hulp van de leerkracht.</p> <p>Uitleg van de activiteit is zowel groepsgericht als individueel. Werkwijze is individueel.</p> <p>Evalueren aan het eind van de les.</p> <p>Leerkracht helpt/stuurt en begeleidt de leerling</p>	<p>leerlingen apart aan de zijkant van het lokaal omdat de tafels daar geschikt zijn om ruw werk te doen.(zagen/schuren/werken met verf etc.) Gedurende de les zijn de leerlingen mobiel.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht legt aan het begin van de les de activiteit uit en laat zien wat er verwacht wordt. Doet de activiteit voor. Alle leerlingen gaan aan het werk. Zoveel mogelijk zelfstandig materialen pakken en werkplek voorbereiden. Individuele instructie is nodig. Opruimen met hulp van de leerkracht.</p> <p>Uitleg van de activiteit is zowel groepsgericht als individueel. Werkwijze is individueel.</p> <p>Evalueren aan het eind van de les.</p> <p>Leerkracht helpt /stuurt en begeleidt de leerling.</p>	<p>groepstafel. Kiezen zelf hun plek uit. .Soms zitten leerlingen apart aan de zijkant van het lokaal omdat de tafels daar geschikt zijn om ruw werk te doen.(zagen/schuren/werken met verf etc.) Leerlingen kunnen ook bv buiten bezig zijn of op andere plekken in de gang.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht legt aan het begin van de les de activiteit uit en laat zien wat er verwacht wordt. Bij opdrachten die over meerdere lessen gaan moeten leerlingen na de eerste les zelf aan het werk gaan. Vragen worden gedurende de les gesteld en behandeld.. Alle leerlingen gaan aan het werk. Zelfstandig materialen pakken en werkplek voorbereiden. Samenwerken stimuleren Leerlingen gaan uit zichzelf aan de slag.</p> <p>Uitleg van de activiteit is zowel groepsgericht als individueel. Werkwijze is individueel. Evalueren aan het eind van de les. Opruimen zelfstandig met controle van de leerkracht. Leerkracht begeleidt op afstand. Zelfstandigheid neemt een grote rol in.</p>	<p>Gebruik van o.a dvd en internet bv over Rembrandt</p> <p>Situatie: Leerlingen zitten aan een groepstafel. Kiezen zelf hun plek uit. Soms zitten leerlingen apart aan de zijkant van het lokaal omdat de tafels daar geschikt zijn om ruw werk te doen.(zagen/schuren/werken met verf etc.) Leerlingen kunnen ook bv buiten bezig zijn of op andere plekken in de gang.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht legt aan het begin van de les de activiteit uit en laat zien wat er verwacht wordt. Bij opdrachten die over meerdere lessen gaan moeten leerlingen na de eerste les zelf aan het werk gaan. Vragen worden gedurende de les gesteld en behandeld. Zelfstandig materialen pakken en werkplek voorbereiden. Samenwerken stimuleren. Leerlingen gaan uit zichzelf aan de slag.</p> <p>Uitleg van de activiteit is zowel groepsgericht als individueel. Werkwijze is individueel. Evalueren aan het eind van de les. Opruimen zelfstandig met eindcontrole van de leerkracht. Leerkracht heeft een minder begeleidende rol maar meer een observerende. Zelfstandigheid neemt een grote rol in.</p>
---	---	--	--

Muzikale vorming

Leerlijn muzikale vorming

Kerdoel 1 Zingen

De leerlingen leren liederen alleen en in groepsverband zingen.

Kerdoel 2 Muziek beluisteren

De leerlingen verwerven enige kennis en waardering voor muzikaal erfgoed uit heden en verleden.

De leerlingen ervaren of benoemen:

- klankeigenschappen (duur, hoogte, kleur en sterkte);
- vormprincipes (herhaling, contrast en variatie);
- betekenis (stemming, sfeer) en functie;
- gebruikte instrumenten en/of stemsoorten.
- muziek typeren naar geografische en/of culturele herkomst;
- het verloop van een lied of muziekstuk meelesen met behulp van het notenschrift of een andere grafische notatie.

Kerdoel 3 Bewegen

De leerlingen ervaren de muzikale vorm fysiek. De leerlingen reageren met beweging op klank, vorm en betekenis van muziek.

Kerdoel 4 Muziek maken op instrumenten

De leerlingen leren eenvoudige muziek spelen op schoolinstrumenten, met en zonder hulp van notatie.

De leerlingen leren een muziekstukje bedenken en uitvoeren op basis van een gegeven melodie, ritme of voorzin, verhaal, sfeer of stemming.

Kerdoel 5 Muziekstuk maken.

De leerlingen kunnen een muziekstuk maken en uitvoeren op basis van een gegeven melodie, een ritme, een sfeer of stemming.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
Op welke wijze wordt aan deze doelen wordt gewerkt:			
<p>Benodigheden: Instrumenten.(piano keyboard, djémbé, schoolinstrumentarium) Muzieknotatieprogramma van o.a. Josti Band. CD speler Verschillende cd's. Liedboeken. Verschillende lessuggestie boeken (o.a. Marianne Wiersema, eigenwijs, coöperatief leren in muziek) Dvd muziek van NOT en Bennie Briljant</p> <p>Multimedia: DVD speler CD speler, dvd's cd's</p> <p>Onderwijsleersituatie: Gezamenlijk in de kring. Werken in tweetallen of kleine groepen. Volgen van de leerkracht of presenteren van eigen muziekstukjes.</p>	<p>Benodigheden: Instrumenten.(piano keyboard, djémbé, schoolinstrumentarium) Muzieknotatieprogramma van o.a. Josti Band. CD speler Verschillende cd's. Liedboeken. Verschillende lessuggestie boeken (o.a. Marianne Wiersema, eigenwijs, coöperatief leren in muziek) Dvd muziek van NOT en Bennie Briljant</p> <p>Multimedia: DVD speler CD speler, dvd's cd's</p> <p>Onderwijsleersituatie: Gezamenlijk in de kring. Werken in tweetallen of kleine groepen. Volgen van de leerkracht of presenteren van eigen muziekstukjes.</p>	<p>Benodigheden: Instrumenten.(piano keyboard, djémbé, schoolinstrumentarium) Muzieknotatieprogramma van o.a. Josti Band. CD speler Verschillende cd's. Liedboeken. Verschillende lessuggestie boeken (o.a. Marianne Wiersema, eigenwijs, coöperatief leren in muziek) Dvd muziek van NOT en Bennie Briljant</p> <p>Multimedia: DVD speler CD speler, dvd's cd's</p> <p>Onderwijsleersituatie: Gezamenlijk in de kring. Werken in tweetallen of kleine groepen. Volgen van de leerkracht of presenteren van eigen muziekstukjes.</p>	<p>Benodigheden: Instrumenten.(piano keyboard, djémbé, schoolinstrumentarium) Muzieknotatieprogramma van o.a. Josti Band. CD speler Verschillende cd's. Liedboeken. Verschillende lessuggestie boeken (o.a. Marianne Wiersema, eigenwijs, coöperatief leren in muziek) Dvd muziek van NOT en Bennie Briljant</p> <p>Multimedia: DVD speler CD speler, dvd's cd's</p> <p>Onderwijsleersituatie: Gezamenlijk in de kring. Werken in tweetallen of kleine groepen. Volgen van de leerkracht of presenteren van eigen muziekstukjes.</p>

<p>Instructie van de leerkracht kan bestaan uit voordoen, begeleiden of theoretische uitleg.</p> <p>Het aanbod is sterk op de beleving gericht. B.v. seizoenen, feestdagen en passend bij de emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Het bewegend ervaren van muziek is belangrijk voor deze groep.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht doet voor, stimuleert en differentieert door verschillende uitdagingen aan de leerlingen aan te bieden. Differentiatie kan plaatsvinden door het aanbod van muziek en door het aanbod van instrumenten. Leerkracht observeert en luistert steeds en stuurt naar aanleiding van de bevindingen bij.</p> <p>Voor de leerlingen: Het is voor de leerlingen belangrijk dat zij genieten van muziek. Muziek kan voor deze groep een manier zijn om zich te uiten en zich competent te voelen.</p>	<p>Instructie van de leerkracht kan bestaan uit voordoen, begeleiden of theoretische uitleg.</p> <p>Het aanbod is sterk op de beleving gericht. B.v. seizoenen, feestdagen en passend bij de emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Het bewegend ervaren van muziek is belangrijk voor deze groep.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht doet voor, stimuleert en differentieert door verschillende uitdagingen aan de leerlingen aan te bieden. Differentiatie kan plaatsvinden door het aanbod van muziek en door het aanbod van instrumenten. Leerkracht observeert en luistert steeds en stuurt naar aanleiding van de bevindingen bij.</p> <p>Voor de leerlingen: De leerlingen ervaren dat zij samen een rol hebben tijdens het maken van muziek. De leerlingen genieten van het samen muziek maken.</p>	<p>Instructie van de leerkracht kan bestaan uit voordoen, begeleiden of theoretische uitleg.</p> <p>In de lessen wordt aandacht besteedt aan het verwoorden van muzikale begrippen. Er wordt een grotere concentratie verwacht van de leerlingen bij het musiceren en bij het zingen.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht doet voor, stimuleert en differentieert door verschillende uitdagingen aan de leerlingen aan te bieden. Differentiatie kan plaatsvinden door het aanbod van muziek en door het aanbod van instrumenten. Leerkracht observeert en luistert steeds en stuurt naar aanleiding van de bevindingen bij.</p> <p>Voor de leerlingen: De leerlingen leren dat muziek leuk is. Voorwaarden daarvoor zijn, zich durven uiten, en vertrouwen hebben in de groep. De leerlingen kunnen verschillende muzikale begrippen benoemen en kunnen vertellen van welke muziek zij houden.</p>	<p>Instructie van de leerkracht kan bestaan uit voordoen, begeleiden of theoretische uitleg.</p> <p>In de lessen wordt aandacht besteedt aan het verwoorden van muzikale begrippen. Er wordt een grotere concentratie verwacht van de leerlingen bij het musiceren en bij het zingen.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht doet voor, stimuleert en differentieert door verschillende uitdagingen aan de leerlingen aan te bieden. Differentiatie kan plaatsvinden door het aanbod van muziek en door het aanbod van instrumenten. Leerkracht observeert en luistert steeds en stuurt naar aanleiding van de bevindingen bij.</p> <p>Voor de leerlingen: De leerlingen leren dat muziek leuk is. Voorwaarden daarvoor zijn, zich durven uiten, en vertrouwen hebben in de groep. De leerlingen kunnen verschillende muzikale begrippen benoemen en kunnen vertellen van welke muziek zij houden.</p>
--	---	--	--

Dramatische vorming

Dramatische vorming

Kerdoel 1: De leerlingen kunnen situaties bedenken en die in een gedramatiseerde vorm uitvoeren al dan niet met anderen.

Kerdoel 2: De leerlingen kunnen verschillen en overeenkomsten aangeven tussen dagelijkse werkelijkheid en de doen-alsof-situaties.

Leren-leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie.

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren.

Stoelmassage

Onderlinge leerling-massage is bedoeld om hyperactiviteit in de groep te reduceren.

Doel: D.m.v. massage komen de leerlingen tot eigen lichaamsbesef, leren ze nee te zeggen en ontwikkelen sociale vaardigheden.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
Op welke wijze wordt er aan de doelen gewerkt?			
<p>Benodigdheden: Verkleedspullen, attributen, schmink, doeken</p> <p>Multimedia: cd's, dvd's, filmcamera, fotocamera</p> <p>Situaties: Hoefijzervorm Instructievorm Met leerkracht spelen Groepsopdracht</p> <p>Leerkrachtgedrag: Nadruk ligt op voor- en nadoen! Korte opdrachten uit de belevingswereld. Veel herhalen. De leerkracht geeft intensieve sturing en begeleiding.</p> <p>Overige: lesaanbod <u>Tableau:</u> *Eenvoudige handelingen voor- en nadoen</p> <p><u>Ontspanning:</u> *Spiegelen met leerkracht *2 leerlingen spiegelen *Paren vormen</p>	<p>Benodigdheden: Verkleedspullen, attributen, schmink, doeken</p> <p>Multimedia: cd's, dvd's, filmcamera, fotocamera</p> <p>Situaties: Hoefijzervorm Instructievorm Groepsopdrachten Spelen in kleine groep</p> <p>Leerkrachtgedrag: Voor- en nadoen Korte opdrachten Herhalen De leerkracht geeft sturing en begeleiding. Eigen initiatief stimuleren.</p> <p>Overige: lesaanbod <u>Tableau:</u> *Handelingen uit het dagelijks leven *Tableau 2 leerlingen</p> <p><u>Ontspanning:</u> *Twee leerlingen spiegelen *Paren vormen *Bewegingen nadoen of zelf voordoen</p>	<p>Benodigdheden: Verkleedspullen, attributen, schmink, doeken</p> <p>Multimedia: cd's, dvd's, filmcamera, fotocamera</p> <p>Situaties: Hoefijzervorm Instructievorm Groepsopdrachten Spelen in kleine groep In tweetallen</p> <p>Leerkrachtgedrag: Instructie Groepjes begeleiden De leerkracht geeft sturing en begeleiding. Eigen initiatief stimuleren.</p> <p>Overige: lesaanbod <u>Tableau:</u> *In 2 of 3-tallen tableau laten zien *Zelf tableau verzinnen</p> <p><u>Ontspanning:</u> *Spiegelen groep *Paren vormen *Yogaoefeningen (eenvoudig)</p>	<p>Benodigdheden: Verkleedspullen, attributen, schmink, doeken</p> <p>Multimedia: cd's, dvd's, filmcamera, fotocamera</p> <p>Situaties: Hoefijzervorm Instructievorm Groepsopdrachten Spelen in kleine groep In tweetallen/ alleen</p> <p>Leerkrachtgedrag: Instructie Groepjes begeleiden De leerkracht geeft sturing en begeleiding. Eigen initiatief stimuleren.</p> <p>Overige: lesaanbod <u>Tableau:</u> *Zelf tableau verzinnen *Levend standbeeld komt tot leven</p> <p><u>Ontspanning:</u> *Yoga als daar behoefte aan is *Luisteren naar muziek met ogen dicht</p>

<p>*Bewegen op muziek</p> <p><u>Toneelspelen:</u> *Uit dagelijks leven *Samen met leerkracht spelen *Aanbelspel *Telefoonspel *Spelen met doeken</p> <p><u>Poppenkast:</u> *Oefenen in kring *Hoe speel je met een poppenkastpop *Leerkracht speelt met leerling *Samen spelen in de kast met max.1 pop</p> <p><u>Voorlezen:</u> *Boek uit belevingswereld van leerling *Fragment naspelen *Film bekijken van het boek</p> <p>N.B. Hoe vond je de les?</p> <p><u>Stoelmassage:</u> *Kennismaken met zgn. Pannenkoekenmassage *voor- en nadoen! *Ongepast gedrag wordt gecorrigeerd</p>	<p><u>Toneelspelen:</u> *Uit dagelijks leven *Naar thema of fantasieverhaal *Naspelen eenvoudig voorgelezen verhaal *Aanbelspel *Telefoonspel *Vertelpantomime *Mime: stomme film voor en nadoen</p> <p><u>Poppenkast:</u> *Oefenen met een andere leerling *In tweetal spelen in poppenkast *Max. 1 pop per l.l.</p> <p><u>Voorlezen:</u> *Gekozen boek voorlezen *Fragment naspelen *Film bekijken *Mening boek</p> <p>NB. De leerling probeert eenvoudig en positief commentaar te geven op het spel van een ander Wat vond je er van?</p> <p><u>Stoelmassage:</u> *Pannenkoekenmassage *Drie eenvoudige grepen aanleren *Ongepast gedrag wordt gecorrigeerd</p>	<p><u>Toneelspelen:</u> *N.a.v. thema of fantasieverhaal *Spel n.a.v. 3 voorwerpen of diverse kledingstukken *Verzin eenvoudig verhaal *Aanbelspel *Klein probleem oplossen in spel *Mime: stomme film</p> <p><u>Poppenkast:</u> *Met hulp verhaaltje verzinnen *In kast oefenen *Spelen met 1 of 2 poppen *Spelen voor onderbouwgroep</p> <p><u>Voorlezen:</u> *Afhankelijk van de interesse *Boeken van Carry Slee (puber thema's) *Mening boek</p> <p>NB. De leerling geeft positief commentaar op het spel van een ander. Wat vond je er van? Hoe zou jij het spelen/oplossen?</p> <p><u>Stoelmassage:</u> *Vijf eenvoudige grepen aanleren *Houding masseur *Waar let je op? *Ongepast gedrag wordt gecorrigeerd</p>	<p><u>Toneelspelen:</u> *In tweetal of groep verhaal verzinnen *Onaf verhaal zelf einde verzinnen *Inspringspel *Krantenbericht naspelen *Mime: stomme film *Probleem oplossen in toneelstukje *Sollicitatiegesprek</p> <p><u>Poppenkast:</u> *Zelf verhaal verzinnen en noteren *Uitnodiging maken *Oefenen in tweetal *Spelen voor onderbouw *Zorgen voor muziek en licht</p> <p><u>Voorlezen:</u> *Voorlezen tijdens Boekenweek in de Onderbouw *Boek omzetten in toneelstuk en spelen</p> <p>NB. De leerling geeft positief commentaar op het spel van een ander. Wat vond je er van? Hoe zou jij het spelen/oplossen?</p> <p><u>Stoelmassage:</u> *Aanleren van handelingen *Houding masseur *Dvd bekijken *Ongepast gedrag wordt gecorrigeerd</p>
---	---	--	---

Bewegingsonderwijs

Bewegingsonderwijs

Leerlijn Bewegingsonderwijs

Kerdoel 1: De leerlingen nemen deel aan bewegingssituaties (kennen de benodigde bewegingsvaardigheden, basisvaardigheden met betrekking tot spel en nemen deel aan spel)

Kerdoel 2: De leerlingen kunnen met elkaar de bewegingssituaties reguleren

Kerdoel: 4. De leerlingen oriënteren zich op vormen van georganiseerde sport (zie wonen en vrije tijd)

Leerlijn Zintuiglijke en motorische ontwikkeling

Kerdoel 1: De leerlingen leren hun zintuiglijke en motorische mogelijkheden optimaliseren en integratief gebruiken

Leerlijn Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	--	--	--------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
<p>Benodigheden: Inventaris gymzaal Fitnessruimte</p> <p>Multimedia: cd-speler</p> <p>Situaties:</p> <p>Er wordt met name individueel of in twee talen gewerkt, mits de activiteit dit toelaat. Eigen vaardigheid van motorische ontwikkeling is belangrijker dan het zelfstandig kunnen reguleren van de activiteiten. Het aan- en uitkleden maakt onderdeel uit van de lestijd. Het helpen opruimen van de eigen activiteit is onderdeel van de les.</p> <p>Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de volgende items: -Helpen en opruimen -Spelregels -Inzicht in en accepteren van eigen mogelijkheden</p>	<p>Benodigheden: Inventaris gymzaal Fitnessruimte</p> <p>Multimedia: cd-speler</p> <p>Situaties:</p> <p>Er wordt veel in twee- of drietalen gewerkt. Eigen vaardigheid en motorische ontwikkeling is belangrijk. De leerlingen reguleren een deel van de activiteiten zelf. Wisselmomenten en tijdsbewaking wordt door de leerkracht gedaan. Aan- en uitkleden doen de leerlingen zelfstandig en maakt geen onderdeel uit van de lestijd. Het opruimen van de verschillende activiteiten is onderdeel van de les.</p> <p>Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de volgende items: -Helpen en opruimen -Spelregels -Inzicht in en accepteren</p>	<p>Benodigheden: Inventaris gymzaal Fitnessruimte</p> <p>Multimedia: cd-speler</p> <p>Situaties:</p> <p>Er wordt veel gewerkt in groepen van 4 a 5 leerlingen of met de hele klas. De leerlingen reguleren een deel van de activiteiten zelf. Door middel van kookwekker of zandloper doen leerlingen zelf de tijdsbewaking. Ook een deel van de activiteiten reguleren de leerlingen zelf. Het klaarzetten en opruimen van de activiteiten is onderdeel van de les. Omgaan met winst en verlies, fungeren als scheidsrechter en het maken van eerlijke partijen is een belangrijk onderdeel van de les.</p>	<p>Benodigheden: Inventaris gymzaal Fitnessruimte</p> <p>Multimedia: cd-speler</p> <p>Situaties:</p> <p>De nadruk van deze lessen ligt op het met elkaar sporten. Leerlingen leren zelf partijen te maken. Leerlingen fungeren beurtelings als scheidsrechter. Omgaan met winst en verlies is een belangrijk thema. De activiteiten zijn minder gericht op eigen vaardigheid en meer om het inzetten van deze vaardigheid in teamverband. Het klaarzetten en opruimen van de activiteiten is onderdeel van de les.</p> <p>Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de volgende items: -Helpen en opruimen -Spelregels</p>

Fitness: In beweging komen en blijven.	van eigen mogelijkheden Fitness: In beweging komen en blijven, een tempo bepalen en vasthouden.	Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de volgende items: -Helpen en opruimen -Spelregels -Inzicht in en accepteren van eigen mogelijkheden Fitness: In beweging blijven, een tempo bepalen en vasthouden.	-Inzicht in en accepteren van eigen mogelijkheden Fitness: In beweging komen en blijven, een tempo bepalen en vasthouden.
---	---	--	---

Zwemmen

Leerlijn Bewegingsonderwijs

Kerdoel: 3. De leerlingen kunnen zwemmen

Kerdoel: 4. De leerlingen oriënteren zich op vormen van georganiseerde sport

Leerlijn Zintuiglijke en motorische ontwikkeling

Kerdoel 1: De leerlingen leren hun zintuiglijke en motorische mogelijkheden optimaliseren en integratief gebruiken

Leerlijn Spelontwikkeling

Kerdoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op hun omgeving door middel van spel

Leerlijn Wonen

Kerdoel 8: De leerlingen leren de vrije tijd alleen en samen met anderen besteden.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 8	Niveau t/m 12	NVT	NVT

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Methode: ABC-zwemmethode	Methode: ABC-zwemmethode	Methode: Certificaatzwemmen ontwikkeld door zwembad De Octopus	Methode: Certificaatzwemmen ontwikkeld door zwembad De Octopus
Situaties: Leerlingen wordt de mogelijkheid geboden om het A-diploma te halen. Indien dit niet haalbaar is, wordt gewerkt aan het certificaat op weg naar A. Indien het A-diploma al is behaald wordt de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan de lessen recreatie zwemmen. Survival/snorkelen/planksp ringen en waterpolo zijn de onderdelen. De lessen worden afgesloten met het behalen van een certificaat. Leerkrachtgedrag: De lessen worden gegeven door instructeurs van het	Situaties: Leerlingen wordt de mogelijkheid geboden om het A-diploma te halen. Indien het A-diploma al is behaald wordt de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan de lessen recreatie zwemmen. Survival/snorkelen/planksp ringen en waterpolo zijn de onderdelen. De lessen worden afgesloten met het behalen van een certificaat. Wanneer de leerling tijdens zich tijdens de lessen voldoende ontwikkeld om aan de eisen van het B-diploma te voldoen, wordt de mogelijkheid geboden om deze te behalen.	Situaties: Leerlingen wordt de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan de lessen recreatie zwemmen. Survival/snorkelen/plank springen en waterpolo zijn de onderdelen. De lessen worden afgesloten met het behalen van een certificaat. Wanneer de leerling tijdens zich tijdens de lessen voldoende ontwikkeld om aan de eisen van het B-diploma te voldoen, wordt de mogelijkheid geboden om deze te behalen.	Situaties: Leerlingen wordt de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan de lessen recreatie zwemmen. Survival/snorkelen/plank springen en waterpolo zijn de onderdelen. De lessen worden afgesloten met het behalen van een certificaat. Wanneer de leerling tijdens zich tijdens de lessen voldoende ontwikkeld om aan de eisen van het B-diploma te voldoen, wordt de mogelijkheid geboden om deze te behalen.

zwembad. Onze leerkracht houdt toezicht i.v.m. de veiligheid. Daarnaast ondersteunt de leerkracht bij het aan- en uitkleden.	Leerkrachtgedrag: De lessen worden gegeven door instructeurs van het zwembad. Onze leerkracht houdt toezicht i.v.m. de veiligheid. Daarnaast ondersteunt de leerkracht bij het aan- en uitkleden.	Leerkrachtgedrag: De lessen worden gegeven door instructeurs van het zwembad. Onze leerkracht houdt toezicht i.v.m. de veiligheid.	Leerkrachtgedrag: De lessen worden gegeven door instructeurs van het zwembad. Onze leerkracht houdt toezicht i.v.m. de veiligheid.
--	---	---	---

Sociale Vaardigheden

Sociale Vaardigheden

Sociale en emotionele vorming

Kerdoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

Kerdoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

Spelontwikkeling

Kerdoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op hun omgeving door middel van spel

1.1 Leren (samen)spelen

Sociale competentie

Kerdoel 3: De leerlingen leren de seksuele verschillen respecteren tussen jongens en meisjes en leren op een weerbare en open wijze omgaan met de eigen lichamelijke en die van anderen.

Leren leren:

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Methode: Stip Bekijk het maar	Methode: Bekijk het maar Goed gedaan map	Methode: Bekijk het maar Goed gedaan map Zeg nou zelf Leefstijl	Methode: Bekijk het maar Goed gedaan map Zeg nou zelf Leefstijl
Benodigdheden: Babbelspel Emotion-game Spring kikker Spring-spel Gezelschapsspellen Schrijfmiddelen	Benodigdheden: Babbelspel Emotion-game Spring kikker spring-spel Kikker Be Cool-spel Gezelschapsspellen Schrijfmiddelen	Benodigdheden: Babbelspel Emotion-game Spring kikker spring-spel Kikker Be Cool-spel Dobbelen en vraagspel Rondje open kaartspel In de put uit de put	Benodigdheden: Babbelspel Emotion-game Spring kikker spring-spel Kikker Be Cool-spel Dobbelen en vraagspel Rondje open kaartspel In de put uit de put

<p>Multimedia: Muziekinstallatie, CD's, Computer , DVD's</p> <p>Situaties: Rollenspel Mandala's worden gemaakt, met als doel rust te creëren en de concentratie te verhogen, het resultaat is een verjaardagskalender</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht biedt een veilige omgeving. De leerkracht heeft met iedere leerling persoonlijk contact d.m.v. hand geven aan het eind van de les. De leerkracht stimuleert rust en concentratie bij de leerlingen, d.m.v. het kleuren van mandala's en het beluisteren van rustige muziek. De leerkracht stimuleert samenwerking tussen de leerlingen.</p>	<p>Multimedia: Muziekinstallatie, CD's, Computer , DVD's</p> <p>Situaties: Rollenspel</p> <p>Spreekbeurten: Bij deze groep ligt de nadruk op : Aankijken Houding Hulp vragen Voor een groep durven staan Eigen verantwoordelijkheid Presentatie</p> <p>Mandala's worden gemaakt, met als doel rust te creëren en de concentratie te verhogen, het resultaat is een verjaardagskalender</p> <p>Leerkrachtgedrag: Leerkracht biedt veilige omgeving De leerkracht heeft met iedere leerling persoonlijk contact d.m.v. hand geven aan het eind van de les. De leerkracht stimuleert rust en concentratie bij de leerlingen, d.m.v. het kleuren van mandala's en het beluisteren van rustige muziek. Leerkracht stimuleert samenwerking tussen leerlingen die wel en niet kunnen lezen en/of schrijven.</p>	<p>Groupdealing for Groupfeeling Gezelschapsspellen Schrijfmiddelen</p> <p>Multimedia: Muziekinstallatie, CD's, Computer , DVD's</p> <p>Situaties: Rollenspel</p> <p>Spreekbeurten: Bij deze groep ligt de nadruk, behalve op het voorgaande, op de manier van presenteren, eventuele hulpmiddelen, zoals computer, PowerPoint-presentatie, en in hoeverre ze er anderen erbij betrokken hebben.</p> <p>Mandala's worden gemaakt, met als doel rust te creëren en de concentratie te verhogen, het resultaat is een verjaardagskalender</p> <p>Leerkrachtgedrag: Leerkracht biedt veilige omgeving De leerkracht heeft met iedere leerling persoonlijk contact d.m.v. hand geven aan het eind van de les. De leerkracht stimuleert rust en concentratie bij de leerlingen, d.m.v. het kleuren van mandala's en het beluisteren van rustige muziek. Leerkracht stimuleert samenwerking tussen leerlingen die wel en niet kunnen lezen en/of schrijven.</p>	<p>Groupdealing for Groupfeeling Gezelschapsspellen Schrijfmiddelen</p> <p>Multimedia: Muziekinstallatie, CD's, Computer , DVD's</p> <p>Situaties: Rollenspel</p> <p>Spreekbeurten: Bij deze groep ligt de nadruk, behalve op het voorgaande, op de manier van presenteren, eventuele hulpmiddelen, zoals computer, PowerPoint-presentatie, en in hoeverre ze er anderen erbij betrokken hebben.</p> <p>Mandala's worden gemaakt, met als doel rust te creëren en de concentratie te verhogen, het resultaat is een verjaardagskalender</p> <p>Leerkrachtgedrag: Leerkracht biedt veilige omgeving De leerkracht heeft met iedere leerling persoonlijk contact d.m.v. hand geven aan het eind van de les. De leerkracht stimuleert rust en concentratie bij de leerlingen, d.m.v. het kleuren van mandala's en het beluisteren van rustige muziek. Leerkracht stimuleert samenwerking tussen leerlingen die wel en niet kunnen lezen en/of schrijven.</p>
---	---	--	--

Seksuele Vorming

Seksuele vorming

Kerndoel 1: De leerlingen leren omgaan met verschillen tussen mensen wat betreft sociale en affectieve behoeften

Kerndoel 3: De leerlingen leren de seksuele verschillen respecteren tussen jongens en meisjes en leren op een weerbare en open wijze omgaan met de eigen lichamelijke en die van anderen.

Leren leren

Kerndoel 1: Aanpakgedrag

De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale werkvoorziening	Vrije bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

<p>Methode: Als een meisje nee zegt.</p> <p>Benodigheden: Boekje: Waar kom ik vandaan? Boekje: Wat gebeurt er nu weer met mij?</p> <p>Multimedia: Video "Als een meisje nee zegt" Video: Waar kom ik vandaan? Video: Wat gebeurt er nu weer met mij?</p> <p>Situaties: Instructievorm klassikaal</p> <p>Leerkrachtgedrag: Meer sturend en veiligheid biedend Eenvoudig taalgebruik en zo concreet mogelijke situaties.</p> <p>Overigen: Rollenspellen.</p>	<p>Methode: Als een meisje nee zegt. Promotie Lang leve de liefde Het liefdespaleis Projecten: Lekker in je vel</p> <p>Benodigheden: <u>Boeken:</u> Seks en zo Zou ik het fijn vinden?*" O, zit dat zo? Ben je ook op mij? 101 vragen over jongeren en seks Het kleine piemelboek Vies is lekker Vrijen, alle vragen over seks voor jongen en meisjes Plakboek 8+ Alles over je lichaam, handboek voor jongeren Seks@autisme.com</p> <p><u>Spellen:</u> Girls choise Boy's R Us Puberkwartet</p> <p>Multimedia: <u>Video's:</u> Als een meisje nee zegt Thema Verliefdheid etc. <u>DVD's:</u> Lang leve de liefde Het liefdespaleis Loverboys Situaties: Instructievorm: klassikaal</p> <p>Leerkrachtgedrag: Veiligheid bieden aan de leerlingen. Taalgebruik toegespitst op</p>	<p>Methode: Als een meisje nee zegt. Promotie Lang leve de liefde Het liefdespaleis Projecten: Lekker in je vel</p> <p>Benodigheden: <u>Boeken:</u> Seks en zo Zou ik het fijn vinden?*" O, zit dat zo? Ben je ook op mij? 101 vragen over jongeren en seks Het kleine piemelboek Vies is lekker Vrijen, alle vragen over seks voor jongen en meisjes Plakboek 8+ Alles over je lichaam, handboek voor jongeren Seks@autisme.com</p> <p><u>Spellen:</u> Girls choise Boy's R Us Puberkwartet</p> <p>Multimedia: <u>Video's:</u> Als een meisje nee zegt Thema Verliefdheid etc. <u>DVD's:</u> Lang leve de liefde Het liefdespaleis Loverboys Situaties: Instructievorm: klassikaal</p> <p>Leerkrachtgedrag: Veiligheid bieden aan de leerlingen. Taalgebruik toegespitst op</p>	<p>Methode: Als een meisje nee zegt. Promotie Lang leve de liefde Het liefdespaleis Projecten: Lekker in je vel</p> <p>Benodigheden: <u>Boeken:</u> Seks en zo Zou ik het fijn vinden?*" O, zit dat zo? Ben je ook op mij? 101 vragen over jongeren en seks Het kleine piemelboek Vies is lekker Vrijen, alle vragen over seks voor jongen en meisjes Plakboek 8+ Alles over je lichaam, handboek voor jongeren Seks@autisme.com</p> <p><u>Spellen:</u> Girls choise Boy's R Us Puberkwartet</p> <p>Multimedia: <u>Video's:</u> Als een meisje nee zegt Thema Verliefdheid etc. <u>DVD's:</u> Lang leve de liefde Het liefdespaleis Loverboys Situaties: Instructievorm: klassikaal</p> <p>Leerkrachtgedrag: Veiligheid bieden aan de leerlingen. Taalgebruik toegespitst op</p>

	<p>doelgroep. We volgen de methode, maar springen in op behoeften en vragen van de leerlingen. > meer leerling volgend gedrag</p> <p>Overigen: Rollenspellen Website: Sense</p>	<p>doelgroep. We volgen de methode, maar springen in op behoeften en vragen van de leerlingen. > meer leerling volgend gedrag</p> <p>Overigen: Rollenspellen Website: Sense</p>	<p>doelgroep. We volgen de methode, maar springen in op behoeften en vragen van de leerlingen. > meer leerling volgend gedrag</p> <p>Overigen: Rollenspellen Website: Sense</p>
--	---	---	---

Mentoruur

Iedere VSO-leerling zit bij ons in een mentorgroep.

In tegenstelling tot bij de verschillende vakken hebben we in de omschrijving van de mentortijd geen onderverdeling gemaakt in uitstroomperspectieven. Althans, niet op papier. De tekst in de kolommen onder de genoemde uitstroomperspectieven is dan ook gelijk.

In de praktijk zit er een groot verschil in hoe we met de verschillende leerlingen in een mentorgroep omgaan. We kiezen bewust voor heterogene mentorgroepen, waarbij de leerlingen met verschillende mogelijkheden en perspectieven van elkaar kunnen leren. We zien hierin een grote meerwaarde. Binnen de werkgroepen kiezen we voor meer homogeniteit.

Het aanbod is tijdens de mentormomenten voor alle leerlingen gelijk. De aanspreektoon, de verwachtingen, de praktische uitwerking, de mate van controle, de aansturing, etc. etc. is voor iedere leerling anders.

Mentoruur VSO1

Leerlijn: Sociaal emotionele ontwikkeling

Kerdoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

Kerdoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

Leerlijn: Zintuigelijke motorische ontwikkeling

Gebied 3: De leerlingen gebruiken verschillende zintuigen om de wereld waar te nemen

3.4. Luisteren

3.5. Kijken

Leerlijn: Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Leerlijn: Oriëntatie op tijd

Kerdoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op de dagindeling en de tijdsindeling

Kerdoel 2: De leerlingen leren de tijdsordening gebruiken voor de thuis- en de schoolsituatie en leren de dagen van de week, de maanden en de seizoenen benoemen en gebruiken

Kerdoel 3: De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving

Leerlijn: Oriëntatie op natuur

Kerdoel 6: De leerlingen leren weer-meetinstrumenten aflezen, elementen benoemen die van belang zijn bij het weer en leren aangeven wat de invloed van weertypen op de mens is.

6.1. Soorten weer

6.3. Rekening houden met het weer
6.5. Invloed van een seizoen

Eigen doel:

De leerlingen leren in VSO1 omgaan met de wisseling van vakken en de verschillende vakleerkrachten. Gewerkt wordt aan het uitbreiden van de zelfredzaamheid en zelfstandigheid.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer</p> <p>Multimedia Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt aanvankelijk veel tijd besteed aan het begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken, het rooster, de kluisjes, het gebouw, de pauzes. Tussen de herfstvakantie en de kerstvakantie wordt dit langzamerhand wat minder en kan er worden gewerkt aan de doelen voor zover die nog niet behaald zijn. De mentortijd aan het eind van de middag wordt gebruikt voor: het nabespreken van de dag, het leegmaken van het postvak, het bespreken van eventuele belangrijke zaken van de volgende dag en als er tijd over is het voorlezen van een verhaal.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Bieden van veiligheid en stabiliteit. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van</p>	<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer</p> <p>Multimedia Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt aanvankelijk veel tijd besteed aan het begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken, het rooster, de kluisjes, het gebouw, de pauzes. Tussen de herfstvakantie en de kerstvakantie wordt dit langzamerhand wat minder en kan er worden gewerkt aan de doelen voor zover die nog niet behaald zijn. De mentortijd aan het eind van de middag wordt gebruikt voor: het nabespreken van de dag, het leegmaken van het postvak, het bespreken van eventuele belangrijke zaken van de volgende dag en als er tijd over is het voorlezen van een verhaal.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Bieden van veiligheid en stabiliteit. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van</p>	<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer</p> <p>Multimedia Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt aanvankelijk veel tijd besteed aan het begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken, het rooster, de kluisjes, het gebouw, de pauzes. Na de herfstvakantie wordt dit langzamerhand wat minder en kan er worden gewerkt aan de doelen voor zover die nog niet behaald zijn. De mentortijd aan het eind van de middag wordt gebruikt voor: het nabespreken van de dag, het leegmaken van het postvak, het bespreken van eventuele belangrijke zaken van de volgende dag en als er tijd over is het voorlezen van een verhaal.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Bieden van veiligheid en stabiliteit. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van</p>	<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer</p> <p>Multimedia Jeugdjournaal</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt aanvankelijk veel tijd besteed aan het begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken, het rooster, de kluisjes, het gebouw, de pauzes. Na de herfstvakantie wordt dit langzamerhand wat minder en kan er worden gewerkt aan de doelen voor zover die nog niet behaald zijn. De mentortijd aan het eind van de middag wordt gebruikt voor: het nabespreken van de dag, het leegmaken van het postvak, het bespreken van eventuele belangrijke zaken van de volgende dag en als er tijd over is het voorlezen van een verhaal.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Bieden van veiligheid en stabiliteit. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van</p>

voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek	voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek	voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek	voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek
--	--	--	--

Mentoruur VSO3

Leerlijn: Sociaal emotionele ontwikkeling

Kerndoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

Kerndoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

Leerlijn: Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Leerlijn: Oriëntatie op tijd

Kerndoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op de dagindeling en de tijdsindeling

Kerndoel 2: De leerlingen leren de tijdsordening gebruiken voor de thuis- en de schoolsituatie en leren de dagen van de week, de maanden en de seizoenen benoemen en gebruiken

Kerndoel 3: De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving

Leerlijn: Oriëntatie op natuur

Kerndoel 6: De leerlingen leren weer-meetinstrumenten aflezen, elementen benoemen die van belang zijn bij het weer en leren aangeven wat de invloed van weertypen op de mens is.

6.1. Soorten weer

6.3. Rekening houden met het weer

6.5. Invloed van een seizoen

Eigen doel

De leerkracht en leerlingen bespreken de actuele gebeurtenissen in hun omgeving en in de wereld.

Uitstroomperspectief

Evaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	---	---	---------------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer, Materialen / voorwerpen laten zien die bij het desbetreffende onderwerp horen.</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt tijd besteed aan het</p>	<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer, Materialen / voorwerpen laten zien die bij het desbetreffende onderwerp horen.</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt tijd besteed aan het</p>	<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer, Materialen / voorwerpen laten zien die bij het desbetreffende onderwerp horen.</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt tijd besteed aan het</p>	<p>Methode: Waar nodig gebruik van de desbetreffende methodes die op school aanwezig zijn. Dit zal incidenteel toegepast worden in de mentortijd</p> <p>Benodigdheden: Televisie, computer, Materialen / voorwerpen laten zien die bij het desbetreffende onderwerp horen.</p> <p>Situaties: In de mentortijd wordt tijd besteed aan het</p>
---	---	---	---

<p>begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken: Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: bespreken van de actuele gebeurtenissen thuis en in de wereld / roosterbesprekingen / corveediensten / werkhouding / gedrags - regels voor school en werk / vrijetijdsinvulling / vriendschappen / ruzie.</p> <p>Reflecteren op eigen handelen. Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.(leerkracht controleert)</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Namen lijst lezen en noteren van absenties -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. Wekelijks wordt er een bosje bloemen van het seizoen neergezet en op maandag drinken wij gezamenlijk thee aan het einde van de dag. -De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>	<p>begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken: Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: bespreken van de actuele gebeurtenissen thuis en in de wereld / roosterbesprekingen / corveediensten / werkhouding / gedrags - regels voor school en werk / vrijetijdsinvulling / vriendschappen / ruzie.</p> <p>Reflecteren op eigen handelen. Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.(leerkracht controleert)</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Namen lijst lezen en noteren van absenties -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. Wekelijks wordt er een bosje bloemen van het seizoen neergezet en op maandag drinken wij gezamenlijk thee aan het einde van de dag. -De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>	<p>begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken: Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: bespreken van de actuele gebeurtenissen thuis en in de wereld / roosterbesprekingen / corveediensten / werkhouding / gedrags - regels voor school en werk / vrijetijdsinvulling / vriendschappen / ruzie.</p> <p>Reflecteren op eigen handelen. Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.(leerkracht controleert)</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Namen lijst lezen en noteren van absenties -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. Wekelijks wordt er een bosje bloemen van het seizoen neergezet en op maandag drinken wij gezamenlijk thee aan het einde van de dag. -De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>	<p>begeleiden van de leerlingen bij de dagelijkse gang van zaken: Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: bespreken van de actuele gebeurtenissen thuis en in de wereld / roosterbesprekingen / corveediensten / werkhouding / gedrags - regels voor school en werk / vrijetijdsinvulling / vriendschappen / ruzie.</p> <p>Reflecteren op eigen handelen. Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.(leerkracht controleert)</p> <p>Leerkrachtgedrag: -Namen lijst lezen en noteren van absenties -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. Wekelijks wordt er een bosje bloemen van het seizoen neergezet en op maandag drinken wij gezamenlijk thee aan het einde van de dag. -De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>
---	---	---	---

Mentoruur VSO 4

Leerlijn: Sociaal en emotionele ontwikkeling

Kerndoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

Kerndoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

Leerlijn: leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Leerlijn: oriëntatie op tijd

Kerndoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op de dagindeling en de tijdsindeling

Kerndoel 2: De leerlingen leren de tijdsordening gebruiken voor de thuis- en de schoolsituatie en leren de dagen van de week, de maanden en de seizoenen benoemen en gebruiken

Kerndoel 3: De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving

Leerlijn: werken

Kerndoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op en leren beslissingen nemen over hun perspectief op arbeid.

Leerlijn: wonen

Kerndoel 1: De leerlingen leren (mede) zorg dragen voor het dagelijkse eten en drinken en leren de daarbij horende regels en tafelmanieren hanteren

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	--	--	--------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

<p>ledere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragregels voor school en werk/vrijtijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen</p> <p>Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak. (leerkracht controleert)</p> <p>1 leerling gaat de school rond met de absentielijst. Belangrijk is dat deze lessen voornamelijk leerling volgend zijn.</p> <p>Lunch: Ieder dag, op woensdag na, eten wij in de mentorgroep. Er kunnen tosti's worden gemaakt en er wordt thee gezet. Iedere leerling heeft gedurende het jaar daarvoor een beurt. Zo</p>	<p>ledere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragregels voor school en werk/vrijtijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen</p> <p>Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak. (leerkracht controleert)</p> <p>1 leerling gaat de school rond met de absentielijst. Belangrijk is dat deze lessen voornamelijk leerling volgend zijn.</p> <p>Lunch: Ieder dag, op woensdag na, eten wij in de mentorgroep. Er kunnen tosti's worden gemaakt en er wordt thee gezet. Iedere leerling heeft gedurende het jaar daarvoor een beurt. Zo</p>	<p>ledere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragregels voor school en werk/vrijtijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen</p> <p>Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak. 1 leerling gaat de school rond met de absentielijst. Belangrijk is dat deze lessen voornamelijk leerling volgend zijn.</p> <p>Lunch: Ieder dag, op woensdag na eten, wij in de mentorgroep. Er kunnen tosti's worden gemaakt en er wordt thee gezet. Iedere leerling heeft gedurende het jaar daarvoor een beurt. Zo ook voor het schoonmaken van de tafels na de lunch. Iedere leerling komt 2 keer</p>	<p>ledere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragregels voor school en werk/vrijtijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen</p> <p>Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak. 1 leerling gaat de school rond met de absentielijst. Belangrijk is dat deze lessen voornamelijk leerling volgend zijn.</p> <p>Lunch: Ieder dag, op woensdag na, eten wij in de mentorgroep. Er kunnen tosti's worden gemaakt en er wordt thee gezet. Iedere leerling heeft gedurende het jaar daarvoor een beurt. Zo ook voor het schoonmaken van de tafels na de lunch. Iedere leerling komt 2 keer</p>
--	--	--	--

<p>ook voor het schoonmaken van de tafels na de lunch. Iedere leerling komt 2 keer per jaar aan de beurt om op donderdag iets lekkers te verzorgen voor de lunch. Hij/Zij moet dat zelf regelen er gaan geen briefjes mee.</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er 13 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd (16-17) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep. ,</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert en gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>	<p>ook voor het schoonmaken van de tafels na de lunch. Iedere leerling komt 2 keer per jaar aan de beurt om op donderdag iets lekkers te verzorgen voor de lunch. Hij/Zij moet dat zelf regelen er gaan geen briefjes mee.</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er 13 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd (16-17) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep. ,</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert en gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>	<p>per jaar aan de beurt om op donderdag iets lekkers te verzorgen voor de lunch. Hij/Zij moet dat zelf regelen er gaan geen briefjes mee.</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er 13 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd (16-17) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep. ,</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert en gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>	<p>per jaar aan de beurt om op donderdag iets lekkers te verzorgen voor de lunch. Hij/Zij moet dat zelf regelen er gaan geen briefjes mee.</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er 13 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd (16-17) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep. ,</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert en gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek</p>
---	---	---	---

Mentoruur VSO 5

Leerlijn: Sociale en emotionele ontwikkeling

Kerdoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

Kerdoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

Leerlijn: Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

Leerlijn: Oriëntatie op tijd

Kerdoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op de dagindeling en de tijdsindeling

Kerdoel 2: De leerlingen leren de tijdsordening gebruiken voor de thuis- en de schoolsituatie en leren de dagen van de week, de maanden en de seizoenen benoemen en gebruiken

Kerndoel 3: De leerlingen leren perioden, gebeurtenissen en personen ordenen uit hun eigen leven, uit de geschiedenis en de familie uit hun omgeving

Leerlijn: Werken

Kerndoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op en leren beslissingen nemen over hun perspectief op arbeid

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
--	--	--	--------------------------------

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

<p>Iedere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragsregels voor school en werk/vrijetijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.(leerkracht controleert)</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er tussen de 10 en 20 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd(16-20) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van</p>	<p>Iedere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragsregels voor school en werk/vrijetijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.(leerkracht controleert)</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er tussen de 10 en 20 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd(16-20) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van</p>	<p>Iedere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragsregels voor school en werk/vrijetijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er tussen de 10 en 20 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd(16-20) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren</p>	<p>Iedere maandagochtend is er ruimte om over het weekend te vertellen. Iedere vrijdagmiddag is er ruimte om te vertellen wat het weekend programma is. Er is ruimte om vragen en ervaringen te delen met de anderen. Roosterbesprekingen zijn er regelmatig(wekelijks) Onderwerpen die wekelijks aan de orde komen zijn o.a.: Interne stage/externe stage/toekomst ten aanzien van werk en wonen/werkhouding/gedragsregels voor school en werk/vrijetijdsinvulling/vriendschappen/ruzie etc./ Reflecteren op eigen handelen Leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen postvak.</p> <p>Situatie: Ieder ochtend zijn er tussen de 10 en 20 mentorleerlingen in de groep aanwezig. De mentorleerlingen zijn allemaal op leeftijd(16-20) in de mentorgroep geplaatst. Dat betekent dat er leerlingen zijn van alle niveaus binnen de mentorgroep.</p> <p>Leerkrachtgedrag: -De leerkracht creëert een gezellige en veilige sfeer. De leerkracht zorgt voor een stabiele en rustige omgeving. -Bevorderen van de sociale interactie tussen leerlingen onderling en tussen de leerling en leerkracht. -Scheppen van voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem)</p>
--	---	---	---

voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek	voorwaarden om gedrag te reguleren (denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek	(denk aan beloningssysteem enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek	enz.) -Observeren en waar nodig beïnvloeden van de groepsdynamiek
--	--	---	--

Stages

In- en Externe stage

Vakoverstijgende doelen uit de Leerlijn: Leren leren

Kerdoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

Kerdoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

En uit de leerlijn sociale en emotionele vorming:

Kerdoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

Kerdoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

Werken

Kerdoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op en leren beslissingen nemen over hun perspectief op arbeid

Kerdoel 3: De leerlingen leren algemene arbeidsvaardigheden toepassen in stage/werksituaties

Kerdoel 4: De leerlingen leren specifiek praktische arbeidsvaardigheden toepassen in werksituaties

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

<p>Voor de interne stage Lopen de leerlingen vanaf 15/16 jaar in de school stage bij alle niet onderwijzende afdelingen. Zij werken daar een dag(deel) mee als assistent om hun vaardigheden en hun interesses te peilen.</p> <p>Situaties waar stage gelopen kan worden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schoonmaken schoolgebouw - Kantine/catering - Tuinonderhoud <p>Door een regelmatige beoordeling en</p>	<p>Voor de interne stage Lopen de leerlingen vanaf 15/16 jaar in de school stage bij alle niet onderwijzende afdelingen. Zij werken daar een dag(deel) mee als assistent om hun vaardigheden en hun interesses te peilen.</p> <p>Situaties waar stage gelopen kan worden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schoonmaken schoolgebouw - Kantine/catering - Assisteren conciërge - Tuinonderhoud <p>Door een regelmatige beoordeling en</p>	<p>Voor de interne stage Lopen de leerlingen vanaf 15/16 jaar in de school stage bij alle niet onderwijzende afdelingen. Zij werken daar een dag(deel) mee als assistent om hun vaardigheden en hun interesses te peilen.</p> <p>Situaties waar stage gelopen kan worden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schoonmaken schoolgebouw - Receptie - Kantine/catering - Assisteren conciërge - Tuinonderhoud - Assisteren op het SO <p>Door een regelmatige beoordeling en</p>	<p>Voor de interne stage Lopen de leerlingen vanaf 15/16 jaar in de school stage bij alle niet onderwijzende afdelingen. Zij werken daar een dag(deel) mee als assistent om hun vaardigheden en hun interesses te peilen.</p> <p>Situaties waar stage gelopen kan worden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schoonmaken schoolgebouw - Receptie - Kantine/catering - Assisteren conciërge - Tuinonderhoud - Assisteren op het SO <p>Door een regelmatige beoordeling en</p>
---	---	---	---

<p>werkbespreking komen steeds dezelfde aandachtspunten aan de orde.</p> <p>Soc. functioneren Taakvervulling Taankopvatting Deze drie begrippen worden steeds als Goed, Voldoende of Kan beter beoordeeld.</p> <p>De interne stage is een belangrijke duiding voor het zoeken naar externe stageplaatsen die i.o.m. leerling met hun ouders of verzorgers wordt uitgekozen.</p> <p>Uit dit overleg volgt de keuze voor een externe stageplaats. De capaciteiten en ervaringen tijdens de interne stage van de leerling bepalen op welk niveau deze plek gezocht wordt.</p> <p>De leerlingen in de dagbesteding behoeven vervolgens een minder intensieve stagebegeleiding omdat de werkdruk niet groot is en de begeleiding bestaat uit professioneel opgeleide mensen</p> <p>Stagebegeleiding: Intern; intensief vanwege matige zelfstandigheid. Extern; minder intensief vanwege aanwezigheid van externe begeleiders.</p>	<p>werkbespreking komen steeds dezelfde aandachtspunten aan de orde.</p> <p>Soc. functioneren Taakvervulling Taankopvatting Deze drie begrippen worden steeds als Goed, Voldoende of Kan beter beoordeeld.</p> <p>De interne stage is een belangrijke duiding voor het zoeken naar externe stageplaatsen die i.o.m. leerling met hun ouders of verzorgers wordt uitgekozen.</p> <p>Uit dit overleg volgt de keuze voor een externe stageplaats. De capaciteiten en ervaringen tijdens de interne stage van de leerling bepalen op welk niveau deze plek gezocht wordt.</p> <p>De leerlingen in deze vorm van dagbesteding behoeven meer stagebegeleiding, daar de werkdruk hoger is en eisen gesteld worden aan het product.</p> <p>Stagebegeleiding: Intern; intensief vanwege matige zelfstandigheid. Extern; minder intensief vanwege aanwezigheid van externe begeleiders.</p>	<p>werkbespreking komen steeds dezelfde aandachtspunten aan de orde.</p> <p>Soc. functioneren Taakvervulling Taankopvatting Deze drie begrippen worden steeds als Goed, Voldoende of Kan beter beoordeeld.</p> <p>De interne stage is een belangrijke duiding voor het zoeken naar externe stageplaatsen die i.o.m. leerling met hun ouders of verzorgers wordt uitgekozen.</p> <p>Uit dit overleg volgt de keuze voor een externe stageplaats. De capaciteiten en ervaringen tijdens de interne stage van de leerling bepalen op welk niveau deze plek gezocht wordt.</p> <p>Bij de leerlingen die bij de WSW te werk gesteld worden dient de begeleiding zeer intensief te zijn om enige kans op succes te waarborgen. Het tempo van werken ligt hoger en er worden hogere eisen gesteld aan het werknemerschap.</p> <p>Stagebegeleiding: Intern: intensief vanwege het vergroten van zelfstandigheid en vergroten van arbeidsvaardigheden Extern; intensief vanwege de hogere eisen die extern aan deze leerlingen gesteld worden en het feit dat zij extern vaak niet dagelijks door professionals begeleid worden.</p>	<p>werkbespreking komen steeds dezelfde aandachtspunten aan de orde.</p> <p>Soc. functioneren Taakvervulling Taankopvatting Deze drie begrippen worden steeds als Goed, Voldoende of Kan beter beoordeeld.</p> <p>De interne stage is een belangrijke duiding voor het zoeken naar externe stageplaatsen die i.o.m. leerling met hun ouders of verzorgers wordt uitgekozen.</p> <p>Uit dit overleg volgt de keuze voor een externe stageplaats. De capaciteiten en ervaringen tijdens de interne stage van de leerling bepalen op welk niveau deze plek gezocht wordt.</p> <p>De leerlingen in het vrije bedrijf moeten zo zelfstandig hun taak kunnen verrichten en er wordt duidelijk eisen gesteld aan het functioneren als werknemer. Met name in het vrije bedrijf dient de begeleiding zeer intensief te zijn om enige kans op succes te waarborgen.</p> <p>Stagebegeleiding: Intern: intensief vanwege het vergroten van zelfstandigheid en vergroten van arbeidsvaardigheden Extern; intensief vanwege de hogere eisen die extern aan deze leerlingen gesteld worden en het feit dat zij extern vaak niet dagelijks door professionals begeleid worden.</p>
---	---	--	--

Overigen

Interessesmiddag en VSO-show

Vakoverstijgend:

Leerlijn Sociale en emotionele vorming

Kerndoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

1.2. Een keuze maken

Kerndoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

2.1 Ervaringen delen

2.2 Aardig doen

Leerlijn Wonen en vrije tijd

Kerndoel 8: De leerlingen leren de vrije tijd alleen en samen met anderen besteden

De vakspecifieke doelen zijn afhankelijk van de keuze van de leerling.

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Op vrijdagmiddag hebben wij een interesse middag.

De leerlingen kunnen dan kiezen uit vakken binnen én buiten het reguliere lesaanbod.

De leerling maakt drie keuzes en wordt bij één van de drie keuzes ingedeeld.

Alle leerlingen uit de verschillende uitstroomperspectieven mogen kiezen en worden in heterogene groepen ingedeeld. Wel bekijken wij of het aanbod aansluit bij de mogelijkheden van een leerling. Overvragen leidt vaak tot frustratie, dus dat willen we voorkomen.

Indien nodig ondersteunen we de leerling bij het maken van een goede keuze.

Eenmaal gekozen betekent dat je alles lessen volgt.

De lessen worden in blokken van 6 tot 8 weken aangeboden. Na die periode kan er opnieuw worden gekozen uit vaak weer nieuwe activiteiten.

De inhoud van de lessen ligt niet vast, we proberen aan te sluiten bij de interesses van de leerlingen.

Daarnaast houden we rekening met de verschillende seizoenen en vieringen.

Lessen en activiteiten die de afgelopen jaren gegeven werden zijn:

Engels	Verschillende beeldende activiteiten waaronder:
EHBO	Dromenvangers/tassen/sieraden maken
Fietsen	Seizoensgebonden activiteiten zoals:
Voetbal	Kerstkaarten/-stallen maken
Streetdance	Houtbewerking
Muziek	Solderen
Groen(kasonderhoud)	Fietstechniek
Free running	Koken
Constructie	Gezelschapsspelen
Verzorging en make-up	

VSO-show

Op de laatste vrijdag van de maand houden we tijdens een deel van de interessesmiddag onze VSO-show.

Tijdens deze show is er ruimte voor optredens van leerlingen.

We staan dan stil bij één van de externe stageplaatsen, waarbij een leerling foto's laat zien en vertelt over zijn stage. We zetten een leerling of groep in het zonnetje. Er is een behendigheidswedstrijd.(minute to win it)

En de kalender van de nieuwe maand wordt geïntroduceerd, waarbij we zingen voor alle jarigen en alle activiteiten van de komende maand worden doorgenomen.

Ook nemen we vaak tijdens de VSO-show afscheid van leerlingen die de school verlaten.

Lunch

Wonen

Kerndoel 1: De leerlingen dragen zorg voor het dagelijks eten en drinken en hanteren de daarbij behorende regels en tafelmanieren.

Kerndoel 2: Sociaal gedrag: de leerlingen leren omgaan met anderen

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
Niveau t/m 3	Niveau t/m 7	Niveau t/m 11	Niveau t/m 12

Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?

Ervaringsgerichte dagbesteding	Arbeidsgerichte dagbesteding	Sociale Werkvoorziening	Vrije Bedrijf
<p>Benodigheden: Tosti apparaat, bestek, borden, schoonmaakmiddelen: bezem, vaatdoek, afwasmiddel.</p> <p>Situaties: Zelfstandig eten en drinken pakken. Tegelijkertijd beginnen en elkaar smakelijk eten wensen. De tosti's worden gebakken en uitgedeeld. Tafel dekken. Dit wordt wisselend gedaan. Om toerbeurt bakken de leerlingen tosti's en delen die uit. Na afloop van de lunch wordt er afgeruimd en de tafels worden gesopt en de vloer geveegd.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht controleert het eetgedrag, houdt in de gaten of de meegebrachte lunch wordt gegeten en of er voldoende wordt gedronken. De leerkracht bespreekt wat gezond en wat ongezond eten is. De leerkracht houdt toezicht op de taken die de leerlingen uitvoeren. De leerkracht begeleidt, stuurt, corrigeert en controleert.</p>	<p>Benodigheden: Tosti apparaat, bestek, borden, schoonmaakmiddelen: bezem, vaatdoek, afwasmiddel.</p> <p>Situaties: Zelfstandig eten en drinken pakken. Tegelijkertijd beginnen en elkaar smakelijk eten wensen. De tosti's worden zelfstandig gebakken en uitgedeeld. Tafeldekken. Dit wordt wisselend gedaan. Om toerbeurt bakken de leerlingen tosti's en delen die uit. Na afloop van de lunch wordt er afgeruimd en de tafels worden gesopt en de vloer geveegd.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht controleert het eetgedrag, houdt in de gaten of de meegebrachte lunch wordt gegeten en of er voldoende wordt gedronken. De leerkracht bespreekt wat gezond en wat ongezond eten is. De leerkracht houdt toezicht op de taken die de leerlingen uitvoeren. De leerkracht begeleidt, stuurt, corrigeert en controleert.</p>	<p>Benodigheden: Tosti apparaat, bestek, borden, schoonmaakmiddelen: bezem, vaatdoek, afwasmiddel.</p> <p>Situaties: Zelfstandig eten en drinken pakken. Tegelijkertijd beginnen en elkaar smakelijk eten wensen. De tosti's worden zelfstandig gebakken en uitgedeeld. Tafeldekken. Dit wordt wisselend gedaan. Om toerbeurt bakken de leerlingen tosti's en delen die uit. Na afloop van de lunch wordt er afgeruimd en de tafels worden gesopt en de vloer geveegd.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht draagt er samen met de leerlingen voor dat de lunch gezellig en rustig verloopt. De leerkracht ziet er op toe dat de corveetaken zelfstandig worden uitgevoerd.</p>	<p>Benodigheden: Tosti apparaat, bestek, borden, schoonmaakmiddelen: bezem, vaatdoek, afwasmiddel.</p> <p>Situaties: Zelfstandig eten en drinken pakken. Tegelijkertijd beginnen en elkaar smakelijk eten wensen. De tosti's worden zelfstandig gebakken en uitgedeeld. Tafeldekken. Dit wordt wisselend gedaan. Om toerbeurt bakken de leerlingen tosti's en delen die uit. Na afloop van de lunch wordt er afgeruimd en de tafels worden gesopt en de vloer geveegd.</p> <p>Leerkrachtgedrag: De leerkracht draagt er samen met de leerlingen voor dat de lunch gezellig en rustig verloopt. De leerkracht ziet er op toe dat de corveetaken zelfstandig worden uitgevoerd.</p>

Vis (halen en) verspreiden

Leren leren

Kerndoel 1: Aanpak gedrag: De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie

1.1 Taakaanpak

1.2 Reflectie op werk

Kerndoel 2: Werkhouding: De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uitvoeren

2.1. Hulp vragen

2.2. Zelfstandig (door)werken

2.3. Samenwerken

Sociale en emotionele ontwikkeling: zelfbeeld en sociaal gedrag.

Kerndoel 1: Zelfbeeld: de leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen.

1.1 Jezelf presenteren

1.2 Een keuze maken

1.3 Opkomen voor jezelf

1.4 Omgaan met gevoelens

Kerndoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

2.1 Ervaringen delen

2.2 Aardig doen

2.3 Omgaan met ruzie

Rekenen

Kerndoel 1: De leerlingen herkennen hoeveelheden en kunnen deze vergelijken

Kerndoel 2: De leerlingen kunnen in alledaagse situaties rekenhandelingen uitvoeren, al dan niet met behulp van materiaal of modellen

Wonen

Kerndoel 1: De leerlingen leren (mede) zorgdragen voor het dagelijkse eten en drinken en leren de daarbij horende regels en tafelmanieren hanteren.

Kerndoel 4: De leerlingen leren helpen hun huis/kamer inrichten, schoonhouden en op orde houden en leren dat mensen die samen wonen, ook samen zorgen voor de goede gang van zaken.

4.1. Schoonmaken en inrichten

Ruimtelijke oriëntatie en mobiliteit

Kerndoel 1: De leerlingen leren zich in de ruimte (binnen en buiten) oriënteren en verplaatsen.

Routes herkennen en benoemen.

De "ruimte" is , naast de klassen , alle andere ruimtes, binnen de school:

gymzalen, zwembad, fitnessruimte, conciërgeloge, kamertje directeur.

Indien leerlingen mee gaan om de vis te halen, dan worden er aan de volgende doelen gewerkt.

Wonen

Kerndoel 2: De leerlingen leren boodschappen doen.

2.1. Boodschappen doen

Rekenen

Kerndoel 5: De leerlingen kennen geld als betaalmiddel en weten dat met geld 'waarde' wordt uitgedrukt

5.1. Procedure van betalen

Uitstroomperspectief			
Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?			
Benodigdheden: Kibbelingstukjes, haringen, uitjes, lekkerbekken, bakjes, vetvrij papier, opschepbestek, plastic handschoenen Situaties: Leerlingen zitten in een kring rond een tafel en krijgen groepsinstructie gevolgd door individuele aanwijzingen Leerkrachtgedrag: beginsituatie bepalen, onderwijsleergesprek, demonstratie en oefenen, meedoen met de leerlingen, begeleiden bij het uitvoeren van de opdrachten, controleren van het werk.	Benodigdheden: Kibbelingstukjes, haringen, uitjes, lekkerbekken, bakjes, vetvrij papier, opschepbestek, plastic handschoenen Situaties: Leerlingen zitten in duo's aan tafel en krijgen instructie Leerkrachtgedrag: beginsituatie bepalen, onderwijsleergesprek, demonstratie en oefenen, meedoen met de leerlingen indien nodig, begeleiden bij het uitvoeren van de opdrachten, samen controleren van het werk.	Benodigdheden: Kibbelingstukjes, haringen, uitjes, lekkerbekken, bakjes, vetvrij papier, opschepbestek, plastic handschoenen Situaties: Leerlingen krijgen een korte groepsinstructie en gaan dan aan het werk Leerkrachtgedrag: beginsituatie bepalen, onderwijsleergesprek, terugvragen of de leerlingen gesnapt hebben wat ze moeten doen, begeleiden op afstand bij het uitvoeren van de opdrachten, samen controleren van het werk.	Benodigdheden: Kibbelingstukjes, haringen, uitjes, lekkerbekken, bakjes, vetvrij papier, opschepbestek, plastic handschoenen Situaties: Leerlingen weten wat hen te doen staat en gaan zelfstandig aan het werk. Leerkrachtgedrag: vragen of de leerlingen weten wat zij moeten doen, begeleiden op afstand bij het uitvoeren van de opdrachten, op afstand controleren van het werk.

Vrijtijdsbesteding in de ochtendpauze			
Leerlijn Sociale en emotionele vorming Kerndoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen 1.2. Een keuze maken 1.3. Opkomen voor jezelf Kerndoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen 2.1 Ervaringen delen 2.2 Aardig doen 2.3 Omgaan met ruzie Leerlijn Spelontwikkeling Kerndoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op hun omgeving door middel van spel 1.1. Leren (samen)spelen Leerlijn Sociale competentie Kerndoel 3: De leerlingen leren de seksuele verschillen respecteren tussen jongens en meisjes en leren op een weerbare en open wijze omgaan met de eigen lichamelijkeheid en die van anderen. Leerlijn Wonen en vrije tijd Kerndoel 2: De leerlingen leren boodschappen doen. Kerndoel 8: De leerlingen leren de vrije tijd alleen en samen met anderen besteden			
Uitstroomperspectief			
Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?			
Situatie Leerlingen houden de ochtendpauze in de hal. De leerling kiest zelf de	Situatie Leerlingen houden de ochtendpauze in de hal. De leerling kiest zelf de	Situatie Leerlingen houden de ochtendpauze in de hal. De leerling kiest zelf de	Situatie Leerlingen houden de ochtendpauze in de hal. De leerling kiest zelf de

<p>plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling eet en drinkt de meegebrachte consumpties. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen. Keuzes zijn: - Praten met medeleerlingen - Tekenen - Een gezelschapspelletje doen - Een meegebracht computerspelletje doen. - Muziek luisteren d.m.v. een meegebrachte geluidsdrager - Tafelvoetballen De leerling kan in het winkeltje met eigen geld, koek, soep of drinken kopen. De leerkracht begeleidt dit.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door af en toe rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>De leerkracht controleert het eetgedrag, houdt in de gaten of niet al het meegebrachte eten in één pauze wordt gegeten en of er voldoende wordt gedronken.</p> <p>Daarnaast begeleidt de leerkracht de leerling bij het maken van een activiteitkeuze. De leerkracht begeleidt leerlingen in het maken van een keuze voor een plaats in de hal. Indien nodig bepaalt de leerkracht deze.</p>	<p>plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling eet en drinkt de meegebrachte consumpties. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen. Keuzes zijn: - Praten met medeleerlingen - Tekenen - Een gezelschapspelletje doen - Een meegebracht computerspelletje doen. - Muziek luisteren d.m.v. een meegebrachte geluidsdrager - Tafelvoetballen De leerling kan in het winkeltje met eigen geld, koek, soep of drinken kopen. De leerkracht controleert of dit op de juiste manier gebeurt.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door af en toe rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen. De leerkracht controleert het eetgedrag, houdt in de gaten of niet al het meegebrachte eten in één pauze wordt gegeten en of er voldoende wordt gedronken. De leerkracht bespreekt wat gezond en wat ongezond eten is. Daarnaast begeleidt de leerkracht de leerling tot het maken van een activiteitkeuze. De leerkracht begeleidt leerlingen in het maken van een keuze voor een plaats in de hal. Indien nodig bepaalt de leerkracht deze.</p>	<p>plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling eet en drinkt de meegebrachte consumpties. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen. Keuzes zijn: - Praten met medeleerlingen - Tekenen - Een gezelschapspelletje doen - Een meegebracht computerspelletje doen. - Muziek luisteren d.m.v. een meegebrachte geluidsdrager - Tafelvoetballen De leerling kan in het winkeltje met eigen geld, koek, soep of drinken kopen.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door af en toe rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>Daarnaast stimuleert de leerkracht de leerling tot het maken van een activiteitkeuze.</p> <p>De leerkracht bespreekt het eetgedrag en bespreekt wat gezond en wat ongezond eten is.</p> <p>De leerkracht bespreekt de keuze van een zitplaats indien deze keuze onrust bij en/of conflicten met leerlingen veroorzaakt.</p>	<p>plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling eet en drinkt de meegebrachte consumpties. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen. Keuzes zijn: - Praten met medeleerlingen - Tekenen - Een gezelschapspelletje doen - Een meegebracht computerspelletje doen. - Muziek luisteren d.m.v. een meegebrachte geluidsdrager - Tafelvoetballen De leerling kan in het winkeltje met eigen geld, koek, soep of drinken kopen.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door af en toe rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>Daarnaast stimuleert de leerkracht de leerling tot het maken van een activiteitkeuze.</p> <p>De leerkracht bespreekt het eetgedrag en bespreekt wat gezond en wat ongezond eten is.</p> <p>De leerkracht bespreekt de keuze van een zitplaats indien deze keuze onrust bij en/of conflicten met leerlingen veroorzaakt.</p>
--	---	--	--

Vrijtijdsbesteding in de middagpauze

Vakoverstijgend:

Leerlijn Sociale en emotionele vorming

Kerndoel 1: Zelfbeeld: De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen

1.2. Een keuze maken

1.3. Opkomen voor jezelf

Kerndoel 2: Sociaal gedrag: De leerlingen leren omgaan met anderen

2.1 Ervaringen delen

2.2 Aardig doen

2.3 Omgaan met ruzie

Leerlijn Spelontwikkeling

Kerndoel 1: De leerlingen leren zich oriënteren op hun omgeving door middel van spel

1.1. Leren (samen)spelen

Leerlijn Sociale competentie

Kerndoel 3: De leerlingen leren de seksuele verschillen respecteren tussen jongens en meisjes en leren op een weerbare en open wijze omgaan met de eigen lichamelijkeheid en die van anderen.

Leerlijn Wonen en vrije tijd

Kerndoel 8: De leerlingen leren de vrije tijd alleen en samen met anderen besteden

Uitstroomperspectief

Ervaringsgerichte dagbesteding Niveau t/m 3	Arbeidsgerichte dagbesteding Niveau t/m 7	Sociale Werkvoorziening Niveau t/m 11	Vrije Bedrijf Niveau t/m 12
Op welke wijze wordt er aan bovenstaande doelen gewerkt?			
<p>Benodigdheden: -buitenspelmateriaal -gezelschapspelen -tekenmateriaal -leesmateriaal -puzzels</p> <p>Multimedia: -computers -spelcomputer -portable cd-speler</p> <p>Situatie Leerlingen houden de middagpauze in een daarvoor bestemd klaslokaal of buiten op het plein. De leerling kiest zelf de plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>De leerkracht begeleidt het spel en ondersteunt leerlingen bij het maken van een activiteit keuze.</p>	<p>Benodigdheden: -buitenspelmateriaal -gezelschapspelen -tekenmateriaal -leesmateriaal -puzzels</p> <p>Multimedia: -computers -spelcomputer -portable cd-speler</p> <p>Situatie Leerlingen houden de middagpauze in een daarvoor bestemd klaslokaal of buiten op het plein. De leerling kiest zelf de plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>De leerkracht begeleidt het spel en ondersteunt leerlingen bij het maken van een activiteit keuze.</p>	<p>Benodigdheden: --buitenspelmateriaal -gezelschapspelen -tekenmateriaal -leesmateriaal -puzzels</p> <p>Multimedia: -computers -spelcomputer -portable cd-speler</p> <p>Situatie Leerlingen houden de middagpauze in een daarvoor bestemd klaslokaal of buiten op het plein. De leerling kiest zelf de plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>De leerkracht ondersteunt leerlingen bij het maken van een activiteit keuze.</p>	<p>Benodigdheden: --buitenspelmateriaal -gezelschapspelen -tekenmateriaal -leesmateriaal -puzzels</p> <p>Multimedia: -computers -spelcomputer -portable cd-speler</p> <p>Situatie Leerlingen houden de middagpauze in een daarvoor bestemd klaslokaal of buiten op het plein. De leerling kiest zelf de plaats waar hij/zij pauze wil houden. De leerling is vrij om een activiteit te kiezen.</p> <p>Leerkrachtgedrag. De leerkracht houdt toezicht, creëert een veilige sfeer door rond te lopen en betrokken te zijn bij de pauze houdende leerlingen.</p> <p>De leerkracht stimuleert leerlingen bij het maken van een activiteit keuze.</p>

